

PAULOVA'EA OMOMBE'UA'JA CORINTOPEVA'EA PE Segunda Carta de Paulo aos Coríntios

¹ Jihi ko ako Pauloramo Jesus Cristo'ga moirũharamo. Aporavyky ji Tupana'ga pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki a'ea Tupana'ga opota.

Kiro ji ikwatijarukari orenhi'iġa imondovouka pe me Timóteo'ga pavēi. Timóteo'ga oko nhaneirũramo ojikoga ġwaramo Jesus'ga rehe nhande pavēi. Jesus'gareheva'ero pejiko pe Tupana'ga rehe penhimon'oġa tihendu ti ganhi'iġa javo. Kiro ore ikwatijarukari imondovouka pe me – perope pécidade de Corinto pe. Kiro ore ikwatijarukari ġa pe nhaporemno – kiroki Tupana'ga remimo'ēhara'ġa u pegwyri pe Grécia pe.

² Ore oro'e: Nhandervete'ga Tupana'ga ti tomomyry pe me Jesus Cristo'ga pavēi nhandepojykaharete'ga pavēi. Tonoġatu ti ġa pepy'a, oro'e ore.

Paulova'ea ombohete Tupana'ga

³ Timbohete ti Tupana'ga! Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhuhete'ga garuva'ga no nhandepojykaharete'ga ruva'ga. Ga nhande porogwety nhande arōheteavo. Ga nhande poko hete jipi nhandepy'a noġatuavo.

⁴ Nane'ymi ga ore pokogi hahyrame ore ve ji javijitehe ti ġa topoko ojipe'ġa javo ore

ve. Oropokoga ġwaramo ore ġa pokokwahavi hahyparavuhurame ġa pe. ⁵ Hahyahy Cristo'ga pe ymya. Na jitehe hahyahy ore ve kiro ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Hahyahyheterame ore ve Tupana'ga ore pokopoko hete ore Cristo'gareheva'ero ġwaramo. ⁶ Hahy ore ve jipi ore pe pokogame pe mbojikoheteavo Tupana'ga rehe. Hahyrame ore ve Tupana'ga ore poko. A'ero ore pe pokokwahavi nahã ahe nhimomiranami hahya pe javo. A'ereki na jitehe hahy pe me no. A'ero pe nhimomiranami hahya pe.

⁷ Orojiko hete ore Tupana'ga rehe ga po ti Corintopeve'ġa poko jipi nehẽ javo. Nurã ore ei: Tupana'ga ore poko hahyheterame ore ve. A'ero po ti ga Corintopeve'ġa pokogi hahyheterame ġa pe nehẽ no, oro'e ore.

⁸ Tamombe'u kiro pe me nhiirũa pe tapekwaha ti. Tiruahũ hete ore ve Ásiapeve'ġa gwyri pe ikwehe. Hahyhetero tuhẽ ore ve pevo. A'ero ore ei ikwehe: Kiro po ti nhande manoi nehẽ, oro'e ore orovy'ahetee'yma. ⁹ Xamano tuhẽ ti nhande! oro'e ore ikwehe.

Tupana'ga ore momanouka gwerevi tojikogyme ti ġa ojihe javo. Tojiko ti ġa ji rehe jate javo ga ore momanoukari gwerevi omanove'ġa mbogw-erahara'ga. ¹⁰ A'ea rupi ga ore pokohetei tuhẽ tomanote'varuhuyme ti ġa javo. Aerẽ po ti ga ore pokoga'javi nehẽ no tomanoyme ti ġa javo. Ga rehe jate ore jikohetei aerẽ ti ga nhande pokoga'ja'javi nehẽ no javo. ¹¹ Nahã po ti nehẽ pe nhi'inhi'iġgame Tupana'ga pe epoko ti Paulo'ġa javo. Penhi'ĩ ti ga pe a'ero ojipe'ġa pavẽi penhi-

mongyavo. A'ero po ti pe ei ga pe ġa pavēi ndepyrý hete nde imombyryva Paulo'ġa pe javo nehē.

Paulova'ea oho pota Corintopeva'ea pyri novĩa

12 Tupana'ga oropokoga ġwaramo orepyry hete ore orokokatuavo ojipe'ġa pe nhaporemo ġa moandyandyje'yma. Pe me koji'i ore rekokatui. A'ea ore ei oronhimboheteavo. A'ereki ore orokwaha oroyvyteri pe orereaporoġitapyryva. Yvyakotyve'ġa nembikwahatehea rupi rūi ore rekokatui pe me. Tupana'ga remimombyryva ġwaramo reki ore ve ore rekokatui pe me.

13-14 Hajiheva'ea ore ndorokwatijari javo pe me. Onhimime'ŷva'ea jate orokwatija ore pe me. Nurã pe ikwahavi nahanahã Paulo'ġa ei nhande ve ikwatija javo. A'erorame tehe pe ndapekwahakatu ve orereaporoġita. Ikwahaheterame po ti pe ndoryndoryvamo ore rehe nehē. Na jitehe po ti ore roryroryvamo pe ndehe nehē nhandepojykharete'ga rura'javame Jesus'ga rura'javame nehē. A'ea ore oropota hete.

15-16 Nahã tuhē ko Corintopeve'ġa, a'e ji ikwehe. Nurã ji ena'ēi: Apytaahi'vi po ti ji Corintopeve'ġa pyri ġa ndepiaga jikwavame jigwovo Macedôniapeve'ġa gwyri pe nehē, a'e ji novĩa. Aerē po ti ji jivyri Corintopeve'ġa pyri ġa mbohoryva'java nehē. A'ero po ti ġa ji pokogi ji horame Judéiapeve'ġa gwyri pe nehē, a'e ji novĩa.

17 Aerē ji herojijyi jireaporoġita ikwehe ndahoa'javi po ti ji kiro Corintopeve'ġa pyri javo. Nurã jararamo pe ei: “Heaporoġita te'varuhu Paulo'ga jipi herojijyjijyita ojeaporoġita. A'ereki ga ombotembote'iuhu javo nhande ve,” pe'ji pe ji ve.

Ndajireaporoġitate'varuhui ji. Nanhi'ĩtehei ji. ¹⁸ Jireaporoġita katu reki ji nhinhi'ĩga rerojijyirame. Tupana'ga e'i katu jipi. A'itituhẽva'ea pe ga ei. Na jitehe ore ekatui oronhi'ĩgame pe me. Noronhi'ĩtehei ore a'itituhẽva'ea mombe'gwovo jipi. ¹⁹ A'ereki ore Jesus Cristo'ga ja imombe'ukatuavo. Jesus Cristo'ga Tupana'ga ra'yra'ga, gaha ore ga mombe'u katu pe me jihi Silas'ga pavẽi Timóteo'ga pavẽi no. Nombotembote'iuhui ga. A'itituhẽva'ea jate ga omombe'u. ²⁰ Onhi'ĩpo'ru pa ga Tupana'ga no Jesus Cristo'ga. A'ero ga Tupana'ga nhi'ĩpo'ruavo ġwaramo nhande ei na tuhẽ hekoi javo Tupana'ga pe ga mboheteavo.

²¹ Tupana'ga tuhẽ ore mbojikoheteuka Cristo'ga rehe pe ndeheve. Tupana'ga nhande mo'emo'ẽ ojive tomombe'u ti ġa Jesus Cristo'ga javo. ²² Tupana'ga nhande mongoi ojiheva'ero. Ombuhuruka ga gwa'uvapyryva nhande pyri. Gara'uvapyryva okwahavuka nhande ve. A'ero nhande ei: Nhande xako Tupana'gareheva'ero kiro. Omombyry po ti Tupana'ga nhande ve nehẽ, xa'e nhande.

²³ Jihi a'e Tupana'ga pe kiro:

—Tupanamo ehendu ti nhinhi'ĩga ji ikwati-jarame Corintopeve'ġa pe. Po ji mbero kiro ġa pe, a'ero po ti embuhu hahyva'ea ji ve.

A'ea ji ei kiro Tupana'ga pe. A'ereki ga okwaha jipy'a.

Kiro ji ei pe me a'ero Corintopeva'ea pe. Namondopotari hahyva'ea pe me. Nurã ji nda-hoa'javi pe pyri ikwehe. ²⁴ Ndoro'ei ore kiro pe me: Nahanahã tuhẽ ti pejiko. A'ea rũi ore ei pe

me. A'ereki pe pejiko hete tuhẽ Tupana'ga rehe. Opopoko pota reki ore koji'i pe mbohoryoryva jipi.

2

¹ Nurã ji ei jiyvyteri pe ikwehe: Ndahoa'javi ti ji Corintopeve'ğa pyri tahahya'javyme ti ға pe javo. ² Po ti ji hoi pe pyri hamo, a'ero po ji imondoi hahyva'ea pe me pe mongoveveuhuavo hamo. A'ero po nanhimbohoryhavi hamo pe ndekoveveuhuro ғwaramo.

³ Nurã ji ikwatijari pe me ikwehe pepohi ti pejikote'varuhua hugwi kiro javo. A'ereki ji a'e: Po ji hoi ға pyri nhinhi'igahyavo ға pe ғandekote'varuhua rehe nehẽ, a'ero po ti ға ji mongoveveuhui ji rayva nehẽ. Gahã po ji mbohory hamo! a'e ji ikwehe. Akwaha pa reki pendeaporoğita. Ji roryvame pe ndorypavamo no. ⁴ Hahy hete ji ve ji ikwatijarame pe me ikwehe. Ji rekoveveuhuro jijehe'oheteavo ikwehe. Nopomongoveveuhupotari reki ji ikwatijarame pe me. A'ereki ji opoarõ hete. Akwatija po ti ji Corintopeve'ğa pe tokwaha ti ға nhiremiarõhetea, a'e ji ikwatijarame pe me ikwehe.

Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua, ei Paulova'ea

⁵ Kiroki ga omondo hahyva'ea okote'varuhurame ikwehe – ji ve jate rõi ga imondoi hahyva'ea. Pe me ga imondoi hahyva'ea pe mongoveveuhuavo no. Emo kotihĩ ipavi pendekoveveuhua pe hugwi. A'ea ji ei. A'ereki ji nanhi'igahyhetepotari reki ga pe. ⁶ A'ereki penhimongyavo pe peko ga rehe

imondovo hahyva'ea ga pe. Kirupi kiro a'ero!
 7 Tapehenonha'javi ti garekote'varuhua kiro a'ero ga mbohoryva'java garekoveveuhuhetea tojukayme ti ga. 8 Nurã ji ehetei kiro pe me: Pekwahavuka ti ga pe penhimiarõa oroarõ hete nde javo.

9 Ikwatijarame pe me ji ei jiyvyteri pe ikwehe: Tahepia ti nhinhi'ïpo'rupava. Gwendu katu po Corintopeve'ga nhinhi'i'ga jipi, a'e ji jiyvyteri pe ikwehe.

10 Pe aherekote'varuhua renonhe'ymame ji na jitehe nahenonha'javi aherekote'varuhua no. Po ji henonha'jave'ymame aherekote'varuhua, a'ero pe ndehe ji nahenonha'javi. Cristo'ga okwaha nhiremiononha'jave'yma. 11 Nahã ji rekoi Satanás'ga tianemoandyandyjyme javo. A'ereki Satanás'ga nhande arõe'ÿve'ga heaporoğita te'varuhu. Ga nhande mongo pota gwemimbotarimova'ea rupi nhande mbote'varuhuavo. A'ea nhande ikwahahetei.

Paulova'ea opytaahi'vi cidade de Trôade pe

12 Aho ji cidade de Trôade pe ikwehe tamombe'ua ti pyryva'ea ga pe javo Jesus Cristo'ga mombe'ua. Ji vahemame pevo ga ndoryvamo ji rehe hendupota. A'ereki nhandepojoykaharete'ga e'i jipe kiro ihoi japiavo nhimombe'ua apiavo Trôade pe javo. 13 Jipy'a ndukatui reki okoteheavo. A'ereki pevo ji ndahepiagi Tito'ga nhaneirũ'ga. Nurã ga rure'ymame ji ei pevove'ga pe: Kiro ji hoi a'ero. Pea hugwi ji hoi a'ero jigwovo Macedôniapeve'ga gwyrri pe Tito'ga reka.

Tupana'ga opoko hete omoirũharava'ea

14 Timbohete ti Tupana'ga! Tupana'ga Cristo'ga poko hete tipopoaka hete ti ga Diabo'gapyriva'ea hohe anhağa hohe javo. Nhande Cristo'gareheva'ero ġwaramo Tupana'ga nhande poko hete tipopoaka ti ġa Cristo'ga pavēi Diabo'gapyriva'ea hohe no javo. Nhande ipo'rurame perfume kiro ihoi ojipe'ġape'ġa pe. Na jitehe Tupana'ga nhande po'rurame Cristo'ga mombe'gwovouka kiro gamombe'ua ihoi ojipe'ġape'ġa pe nhaporemo.

15 Gapyteri pe Cristo'ga mombe'urame nhande ikatuva'ea ja perfume ja Tupana'ga pe ga mbohoryva.

Jara'ġa ojiko Cristo'ga rehe. A'ero ga ġa nderohoi Tupana'ga viara rupi.

Jara'ġa ndojikogi reki Cristo'ga rehe ogwovo hahyva'ea ruvihava viara rupi. 16 Ga pe Cristo'ga mombe'ua i'agahiva'ea ja ndikatui okovo ahejukaagwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ndogweroviari ipotare'yama. Nurã po ti ġa manoi ogwovo hahyva'ea ruvihava pype nehē.

Kiroki ġa Cristo'ga gweroho Tupana'ga viara rupi – ġa pe Cristo'ga mombe'ua perfume ja ikatu hete okovo ġambogweravaġwama. A'ereki henduvame Cristo'ga mombe'ua ġa ojiko ga rehe. A'ero po ti ġa ndekoi avuirama ga pyri nehē.

Ma'ġa po ipopoaka Cristo'ga mombe'gwovo ġa pe hamo naerū? A'ereki ahã ipopoakave'ġa jupe. 17 Kiroki ġa pe Tupana'ga e'i reki ġa mbopopoaka pemombe'u ti javo – ġahã po omombe'u Tupana'ga nhi'ġa Cristo'ga mombe'ua ġa pe hamo. Emo he'yive'ġa ojiroho tehe

onhimonhi'íga imombe'gwovo ojipe'ga pe. Ga pe Tupana'ga nde'i. Ga oho tehe. Kirẽ ga ei: “Pembuhu ti itambere'ia ore ve kiro. A'ereki ore Tupana'ga nhi'íga mombe'u pe me,” ei ga ga pe.

Ore ki a'e te ga ja rui ore rekoí. Ore orepyry hete ojipe'ga moandyandyje'yma Tupana'ga nhi'íga mombe'gwovo. A'ereki Tupana'ga e'i ore ve pemombe'u ti nhinhi'íga javo. Nurã Cristo'gareheva'ero ore nhi'ígatui imombe'gwovo katu Tupana'ga rekorame ore rupi.

3

Paulova'ea oporavyky ipyahuva'ea mombe'gwovo

¹ Oronhimombe'urame pe me ore ndoro'ei: Corintopeve'ga niandekwahavi ve. Nurã xanhimombe'u katu ga pe. A'ea rui ore ei. A'ereki a'ea rehe rui reki ore nhimombe'ui javo pe me. Ore ojipe'ga ja rui. Ohohorame Tupana'ga nhi'íga mombe'gwovo ga gweroho pevove'ga pe onhimombe'uva'ea ojipe'ga nembikwatijara. Ikwatijara e'i: “Agwa'ga ko Tupana'ga nhi'íga mombe'uharamo oko,” e'i. “Pyry hete ga.” Nahã ikwatijara ei tokwaha hete ga ga javo. Ohorame ga hugwi ga gweroho ganembikwatijara no ojipe'ga ti torekwaha hepiagame javo.

Ore ko ndorogwerohoi pe me ikwatijara orenhimombe'uva'ea. A'ereki pe nhaporemó ore kwahavipe. Ndorogwerohoi pe hugwi ikwatijara ojipe'ga pe no. A'ereki ga nhaporemó ore kwahavipe no. ² Pe tuhẽ orerekokatua kwahavuka ga pe. Oroyvyteri pe ore ikwahavi a'ea. Ga nhaporemó orerekokatua kwaha no

pendekokatua repiaga. ³ A'ereki pe ndepiagame ġa e'i: "Cristo'ga tuhẽ Paulo'ġa mondouka Corintopeve'ġa pyri onhimombe'uuka ġa pe. Gaha ġwendukatuuka ġa pe ġa mongokatuavo Paulo'ġa omombe'urame," ei ġa.

Na tuhẽ Cristo'ga pe pojykai. A'ero pe pejikokatua ikwahavukari ojipe'ġa pe. Ahe okwatija imohũhava pyvõ tokwahavuka ti mbatera ojipe'ġa pe. Tupana'ga ki a'e te avuiramave'ga, ga gwa'uva pyvõ pendeaporoġita mbopyahui pe mongokatuavo tokwahavuka ti ojipe'ġa pe. Ahe okwatija itapereuhuva'ea rehe tokwahavuka ti ġa pe javo. Tupana'ga ki a'e te pendeaporoġita mbopyahui peyvvyteri pe tokwahavuka ti ġa pe javo.

⁴ Hepiagame pendekokatua ore ei: Tupana'ga nhande mondo tuhẽ Corintopeve'ġa pyri ġa mbojikoguka nhande ve. A'ea ore oro'e. A'ereki a'ea Cristo'ga okwahavuka ore ve Tupana'ga pe mondo ġa pyri javo. ⁵ Marã po nhande timbojikoguka ġa Cristo'ga rehe? oro'e ore. A'ereki ore ndorepopoakari ikwahave'yma. A'ero ore ndoro'ei: Ore tehe ti torombojiko ġa ga rehe. A'ea rũi ore ei. A'ereki Tupana'ga jate okwahavuka ore ve ore mbopopoaka nahã ti pembojikoguka ġa Cristo'ga rehe javo. ⁶ A'ereki ga okwahavuka ore ve ipyahuva'ea javo: "Pe Cristo'ga mombe'urame ġa pe ti jira'uva ġa mbojikogi ga rehe imbopyahuavo ġandeaporoġita nahã ġa mongovo ji pyri avuirama nehẽ. A'ea ti pemombe'u ġa pe," ei ga ore ve. "Nahã ti ji ġa pokokatui kiro," ei Tupana'ga ore ve.

Nurã ore imombe'ui a'ea ipyahuva'ea ġa pe Tupana'ga ra'uva ti tomongo ġa Tupana'ga pyri

javo. Ore noromombe'ui Tupana'ga rembikwatijarukaragwera – kiroki garembikwatijarukaragwera Moisésva'ea pe. A'ereki a'ea e'i: “Nahanahã ti peko Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe jipi. Pejikoe'ymame hehe po ti pe hoi hahyva'ea ruvi-hava pype nehẽ,” e'i Moisésva'ea rembikwatijaragwera.

Moisésva'eareheva'ea ġwendu aherembikwatijaragwera novĩa okokatuangave'yma Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero ahe hoi hahyva'ea ruvihava pype onhimongyavo. A'ereki aherembikwatijaragwera nombopopoakarukari ahe pokoge'yma. A'ero ore ei: Moisésva'ea rembikwatijaragwera ahe mondouka hahyva'ea ruvihava pype.

⁷ Tupana'ga okwatijaruka Moisésva'ea pe onhi'ĩga itapereuhua rehe ikytikytiuka. Tupana'ga ikwatijarukarame gakatukatuhetea jukwahavamo ġwendy'jandy'javamo imohendy'jaheteavo Moisésva'ea rova. A'ero ahereheva'ea israelitasva'ea nonhimomiranami Moisésva'ea rova repiaheterame ojirovaga ahe hugwi ahe imombe'urame Tupana'ga rembikwatijarukara. Igwaigwavete aherova rendy'java igwevi avuiramarũiva'ea. A'ea vehevi ahe nonhimomiranami hepiahetea rehe Tupana'ga katua jukwahavame. Tupana'ga ikatu hete ikwatijarukarame Moisésva'ea pe. Moisésva'ea imombe'urame ġwembikwatijara israelitasva'ea ndogwerojijyi reki ojeaporoğita okoe'yma Tupana'ga pyri.

⁸ Koji'i Tupana'ga katukatuhetea jukwaha hete tuhẽ ga nhi'ĩgame ipyahuva'ea rehe

Cristo'ga mombe'ua rehe a'ero. A'ereki ġa Cristo'ga mombe'urame ġa pe Tupana'ga ra'uva ombopyahu ġandeaporogita ġa mbojikoga ga rehe. A'ero po ti a'ea ġa mongoi Tupana'ga pyri avuirama nehē.

⁹ Ikatu hete Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea pe novġa ymyahūva'ea. A'ea e'i: "Tupana'ga nhi'ġpo'rupave'ymame ti ġa toho hahyva'ea ruvihava pype nehē."

Koji'i hete ikatu hete Tupana'ga nhi'ġa ipyahuva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua. A'ereki onhi'ġgame ga rehe ga gwa'uva mbuhurukari nhande pyri nhanderekote'varuhua momboa nhande hugwi nhande mongokatuavo.

¹⁰ Koji'i hete tuhē ikatu hete Tupana'ga nhi'ġapyahua garembikwatijarukaragw- era hohe. Ganhi'ġapyahua katuhetea ombogwe garembikwatijarukaragwera katua. ¹¹ Garembikwatijarukaragwera ikatu avuiramarūiva'ea. Koji'i hete ikatu hete avuiramava'ea ganhi'ġapyahua.

¹² Nurā orojikoga ġwaramo Tupana'ga nhi'ġapyahua rehe ore imombe'ukatui a'ea ġa pojihuve'yma tokwaha hete ti ġa avuiramava'ea javo. ¹³ Moisésva'ea ja rūi ore rekoi imombe'urame a'ero. Imombe'urē Tupana'ga rembikwatijarukara Moisésva'ea ojovapia tapy'ynhapira pyvō jireheve'ġa tajirepiagyme javo. A'ero ahereheva'ea ndokwahavi aherova rendy'java gweva ahe hugwi a'ea ko avuiramarūiva'ea jave'yma. ¹⁴ Ndoki aheakaġi pe ahe Moisésva'ea rembikwatijara monhi'ġgame. Ojikoge'yma ġwaramo Tupana'ga rehe koji'i

ahē ndokwahavi imonhi'igame nahanahã Tupana'ga ei nhande ve jave'yma. Ojovapiave'ğa ja ahē rekoi. A'ereki ojovapiave'ğa ndokwahavi hepiakatue'yma.

Na jitehe kiromonhate aherakykwepohara'ğa israelitas'ğa ndokwahavi imonhi'igame Moisésva'ea rembikwatijara Tupana'ga nhi'iga ymyahũva'ea. A'ereki Cristo'ga rehe ojikogame jate ğa okwaha Cristo'ga pe Moisésva'ea ei javo.
¹⁵ Kiromonhate vehevi imonhi'iga nanani Moisésva'ea rembikwatijara ndoki ğa'akaği pe ğa jikoge'yma ęwaramo Cristo'ga rehe. Ojovapiave'ğa ja ğa ndekoi a'ero ikwahave'yma hepiakatue'yma.

¹⁶ Kiroki ga gwerojijyi ojeaporoğita ojikoga Cristo'ga rehe nhandepojykaharete'ga rehe – gaha okwaha javo: “Cristo'ga omano ji repyga imomba jirekote'varuhua ji hugwi,” ei ga. “Jijikoga ęwaramo Cristo'ga rehe ti ji hoi yvagi pe nehẽ,” ei ga. Okwaha ga kiro ğa ja – kiroki ęandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira.

¹⁷ Ji'erame nhandepojykaharete'ga pe ji ei Tupana'ga ra'uva pe. A'ereki nhande jikogame nhandepojykaharete'ga rehe Cristo'ga rehe ga ombopyahuuka nhandereaporoğita Tupana'ga ra'uva pe. A'ero nhande piro'yro Cristo'ga kwahave'yma hugwi nhanderekote'varuhua hugwi no hahyva'ea ruvihava hugwi no.

¹⁸ Cristo'gareheva'ero nhande nhaporemokwahavi ğa ja kiro – kiroki ęandova hugwi ojipe'ğa ope'a tapy'ynhapira. A'ereki nhande nhandepojykaharete'ga katukatuhetea kwaha hete. A'ero nhande ikwahavame igwaigwavete

ga herojijyjijjukari nhandereaporoğita gwa'uva pe ji javijitehe ti ġa tikatu katu hete javo.

4

Paulova'ea ndipopoakari; Tupana'ga ahe mbopopoaka

¹ Tupana'ga pyry hete Cristo'ga mombe'uuka ore ve ore pokoguka. Ore Cristo'ga mombe'ukatui jipi a'ero orojirokwa. ² Noronhinotĩ ore. Ndorokote'varuhui ore. Noromoandyandyi ore ojipe'ğa. Tupana'ga nhi'iğaatyviva'ea rũi ore imombe'ui. Ndorogwerojijyi ore ganhi'iğa. A'itituhẽva'ea ore imombe'ukatui Tupana'ga nhi'iğa kwahavuka ġandovaki. Nahã ore rekoi ikwahavuka orokokatuavo ġa pe nhaporemō Tupana'ga ore repiagame. A'ero po ti ġa ikwahavi javo ovyteri pe nehẽ: “Paulo'ğa omombe'u katu a'itituhẽva'ea,” e po ti ġa nehẽ.

³ Jara'ğa pe oreremimombe'ua onhimiva'ea – kiroki ġa oho hahyva'ea ruvihava viara rupi. Ga pe jate onhimi. ⁴ Ndojikogi ġa Cristo'ga rehe heroviare'yma oreremimombe'ua. A'ereki okote'varuhuve'ğa pojykahara'ga Satanás'ga, ga ndokwahavukari pyryva'ea mombe'ua ġa pe tombokojahuyme ti ġa'akaği pe javo. Omondomondo ga ġa ġwemimbotarimova'ea rupi yvya koty. Ndoki ġavyteri pe a'ero Cristo'ga katukatua mombe'ua. Gaha okwahavuka Tupana'ga nhande ve Cristo'ga. ⁵ Noronhimombe'ui ore. Jesus Cristo'ga ore oromombe'u ga ko nhandepojykaharete'ga javo.

Jesus'gareheva'ero ġwaramo ore pe pokopokogi ga mombe'gwovo pe me.

⁶ Ymyahū japorame yvya yvaga reheve Tupana'ga ei hako: “Tokojahu kiro ypytuna pyteri pe.” A'ea Tupana'ga ei hako. A'ero kojahuro. Aġwamo ga jitehe ombokojahu nhaneakaġi pe imbopyahuavo nhandereaporogita ikwahavuka okatukatua nhande ve Cristo'ga kwahavukarame nhande ve. A'ereki Cristo'ga okwahavuka Tupana'ga katukatua nhande ve.

⁷ Ore Cristo'ga mombe'urame ore ko itujuga apopyra ja – kiroki gwereko mbatepyryva ipype. A'ereki itujuga apopyra ndipopoakari ohage'yma ġwaramo. Ore na jitehe ndorepopoakari pyryheteve'ea mombe'gwovo katu Cristo'ga mombe'gwovo katu. Tupana'ga ki a'e te ore mbopopoaka ore pojykavo. Nurã ore Cristo'ga mombe'ukatui ojipe'ġa pe. A'ero ġa ei: “Tupana'ga popoakahetea opoko Paulo'ġa. Nurã Paulo'ġa Tupana'ga nhi'ġpo'rupavi Cristo'ga mombe'ukatuavo nhande ve,” ei ġa.

⁸ Tupana'ga arõe'ÿve'ġa ombuhu hahyparavuhuva'ea ore ve jipi tomombe'uyme ti ġa Cristo'ga javo novĩa. Emo ġa nomombigi oreremimombe'ua. A'ereki ore Cristo'ga mombe'u jitehe. Oroko tehe ore jipi marã po ti nhande rekoi javo novĩa. Emo Tupana'ga ore poko jipi nahã ti pe ndekoi javo. ⁹ Otiruahūro ore ve ġa ndekote'vate'vari okookovo ore rehe novĩa. Emo Tupana'ga ndorerejari ġapo pe. Tomano ti ġa javo novĩa ġa ore mbote'varuhui. Emo ore noromanoi oropo'ama'java. ¹⁰ Nane'ymi ore manoi ġwerĩ nhandepojykaharete'ga ja Jesus'ga

ja. A'ereki ga'arõe'ỹve'ģa ore juka pota no novĩa. Emo Jesus'ga ndorejukaukari ģa pe. A'ereki ga oko ore pyri. Nahã Jesus'ga ore pokogi tokwaha ti ģa jikwerava'java javo.

¹¹ Aġwamo ģa ore juka pota novĩa ore Jesus'gareheva'ero ġwaramo. Ore ve tiruahũro jipi. Emo Jesus'ga noremomanoukari tokwaha ti ģa jikwerava'java javo. A'ereki ore repiagame ģa e'i: "Jesus'ga ko oko reki Tupana'ga pyri Paulo'ģa pokoga ģa mongovo Tupana'ga pyri no," ei ģa.

¹² Ore Jesus'ga mombe'urame ģa ore juka pota. Emo oreremimombe'ua pemongoaġwama Tupana'ga pyri. A'ereki pe oreremimombe'ua rendu katu.

¹³ Tupana'ga rembikwatijarukara omombe'u ahe'eagwera hako. E'i:

“Ajiko ji Tupana'ga rehe.

Nurã ji ga mombe'ui,' ei ahe,” e'i ikwatijaripyra hako.

Na jitehe ore jikogi Tupana'ga rehe. Nurã ore ga mombe'ui ojipe'ģa pe. ¹⁴ A'ereki ore orokwaha hete nhanembogweravaġwama. Tupana'ga ombogwera nhandepojykaharete'ga Jesus'ga hako. Nhande jikoty'aro ġwaramo Jesus'ga pavẽi ti Tupana'ga nhande mbogweravi nehẽ no. A'ero ti ga ore mboukwahavi pe ndeheve nehẽ.

¹⁵ Pe ndepyga reki ore nhimomiranami hahyva'ea pe Cristo'ga mombe'gwovo. A'ereki ore ga mombe'urame pe me pejiko pe ga rehe. A'ero Tupana'ga imombyryvi pe me. Igwaigwavete ti ģa nde'yjuhuro nehẽ – kiroki ģa ojiko ga rehe garemimombyryva kwahava no. A'ero

igwaigwavete ti ġa nde'yjuhuro – kiroki ġa Tupana'ga mbohete hete ndepyry hete nde javo.

Xajiko Jesus'ga rehe imboha'uva nhanderuhava yvagi pe

¹⁶ Ore Cristo'ga mombe'u katu jipi a'ero orojirokwa. Igwaigwavete ore ymyahũramo oropopoakare'ỹre'ymamo jipi novĩa. Emo orereaporoġita igwaigwavete Tupana'ga imbopyahui jipi imbopopoakara'jara'java.

¹⁷ Ga imbuhurame hahyva'ea ore ve kiro ore ei: Ndahahyhetei novĩa. Kotihĩ po ti ipigi ore hugwi, oro'e ore. Hahyva'ea rehe ti Tupana'ga imombyrymbyryvi ore ve yvagi pe nehẽ ore mongovo ojipyri avuirama nehẽ. Nurã aġwamova'ea hahyva'ea Tupana'ga remimombyryvaġwama. Koji'i hete ranuhũ ti garemimombyryva ore ve hahyva'ea hohe! Ikatu hete hete ti ore ve avuirama nehẽ.

¹⁸ Nahã ore ei. A'ereki ore toromondo orereaporoġita yvagipeva'ea rehe pyryva'ea rehe imohina. Noromondoi ore orereaporoġita avova'ea rehe hahyva'ea rehe imohine'yma. Nimbegwei po ti avova'ea momina hahyva'ea nehẽ. Yvagipeva'ea po ti namominaġwami pyryva'ea nehẽ.

5

¹ Nahã ore ei. A'ereki ore orokwaha nhanderuhavaġwama yvagi pe. Avo yvya koty nhande xakoahi'vi. Po nhande manoi nhande ve Tupana'ga gwereko yvagi pe nhanderuhava – kiroki a'ea Tupana'ga oapo nhande ve avuiramava'ea. Pevo ti nhande ruvi avuirama nhanemanoe'yma'java nehẽ. ² Nhanderekorame

yvya koty nhande ndiavy'ahetei xaju pota hete nhande yvagi pe nhanderuhava pype javo.

³ Nhanderuvame nhanderuhava pype yvagi pe nhande tireko a'ea jipi. ⁴ Avo yvya koty nhanderekoahi'virame nhande rekoveveuhui. A'ereki nhande xaju pota nhanderuhava pype yvagi pe. Ndia'ei reki nhande: Ndiajupotara'javi avo xamano javo. A'ea rũi nhande ei. Nhande manoe'ymame vehevi pyry nhande hoi yvagi pe nhandekovo avuirama nehẽ. A'ea nhande ipotari.

⁵ Tupana'ga tuhẽ opota hete a'ea jitehe nhanderuva yvagi pe ojipyri. Nurã ga nhande mboavujikweri. Ombuhurukaripe ga gwa'uva nhande ve. Nahã ga ikwahavukari nhande ve nhanderuhavağwama ojipyri.

⁶ Nurã nhande roryhetero jipi. Avo yvya koty nhanderuvame, Cristo'ga rovakie'ỹ nhandepojykaharete'ga rovakie'ỹ nhande rekoi a'ero. A'ea ore orokwaha. ⁷ A'ereki nhande ndihepiagi ga kiro novĩa. Emo nhande xajiko ga rehe. ⁸ A'ea'ja ji pe me a'ero: Nhanderory hete nhande. A'ereki nhande tipota hete nhandehoagwama Cristo'ga pyri. Nurã pyry nhande ve nhanemanoa. Nhandemanorame ti nhande hoi yvagi pe nhandejupa nhandepojykaharete'ga pyri nehẽ.

⁹ Nurã ore jirokwari ga nhi'ĩpo'ruavo jipi tonhimohẽ hete ti ga nhande rehe javo. Ore rekorame yvya koty na jitehe ore rekorame yvagi pe ore ga monhimohẽhetepotari orojihe. ¹⁰ A'ereki Cristo'ga ikwepykara'ga nhande ve. Xaho pa ti nhande Cristo'ga rovai pyteri pe nehẽ tokwepy ti ga nhande ve nanani nehẽ. Po nhande rekote'varuhui avo yvya koty, a'ero ti ga ikwepygi

imbuhua hahyva'ea nhande ve nehẽ. Po nhande rekokatui yvya koty, a'ero ti ga ikwepyygi imbuhua pyryva'ea nhande ve nehẽ.

Ahereaporogitapyahua

¹¹ A'ero ore ikwahavi nhandepojoykaharete'ga nhimombojya ga omondo hahyva'ea okote'varuhuve'ga pe javo. A'ero ore ga mombe'ukatui ojipe'ga pe tomomboruka ti ga ga pe okote'varuhua javo. Tupana'ga orereaporogitakatua kwaha hete. Po pe orereaporogitakatua kwahahetei pejiyvyteri pe no, a'ea pyry ji ve.

¹² A'ea pe ore erame po pe ei: “Kiro Paulo'ga nhimbohetea'javi ojikwahavuka nhande ve,” pe'ji po pe pejiyvyteri pe. Noronhimbohetehe rei ore javo pe me. Oro'e ore pe me pejoryjory ti ore rehe javo. Igwete po ti pe ore mombe'ukwahavi ore repyga ga pe – kiroki ga onhimbohete tehe orepyry hete ore javo. Emo ga heaporogita te'varuhu rei. ¹³ Ojipe'ga e'i: “Paulo'ga ndokwahavi heagwryryve'ga ja Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo jipi,” ei ga novã. Emo nahã ore rekoi Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo timbohoryory ti Tupana'ga javo.

Ojipe'ga e'i: “Onhimbovyvy Paulo'ga ikwahaheteavo gweaporogitakaturu Cristo'ga mombe'ukatuavo,” ei ga. Oronhimbovyvy tuhẽ ore Cristo'ga mombe'gwombe'gwovo pe me tipoko ti ga ikwahavuka ga pe javo. ¹⁴ A'ereki Cristo'ga nhande arõ hete. Nurã ore ei: Cristo'ga remiarõa gwaramo timombe'u tuhẽ nhande Cristo'ga ojipe'ga pe. A'ereki ore orokwaha hete

gamanoa vvyakotyve'ğa ndepykavamo. A'ereki ға ndekote'varuhuro ғwaramo Tupana'ga e'i: “Omanomba ti ға ogwovo hahyva'ea ruvihava pype a'ero nehẽ,” ei ga. Cristo'ga ki a'e te e'i: “Jihi ojipejiva'ero ti tamano ға ndepypava imombo ғandekote'varuhua ға hugwi tohopavyme ti ға hahyva'ea ruvihava pype javo.”

Nurã ore ei: Cristo'ga vvyakotyve'ğa ndepypavi omanomo. Nurã gamanoa kwahyro ға ndehe nhaporemo, oro'e ore. ¹⁵ Cristo'ga omano vvyakotyve'ğa ndepypava toko ti ға nhiremimbotarimova'ea rupi a'ero javo – kiroki ға ombopyahuuka ojeaporoғita ga pe. Tokoa'javyme ti ға ғwemimbotarimova'ea rupi kiro javo Cristo'ga ға ndepygı omanomo okwerava'java, oro'e ore.

¹⁶ Nurã orojikogirẽ Cristo'ga rehe ore ndoro'etehea'javi ojipe'ға pe ikwahave'ymame ғandeaporoғita. Ymya ore etehepyi Cristo'ga pe no ga ko vvyakotyva'ea jate javo. Orojikogirẽ ga rehe ore ndoro'ea'javi a'ea ga pe. ¹⁷ A'ero ji ei: Cristo'ga pavẽi ға jikoty'arame ғandeaporoғita ipyahu. Gandeaporoғitate'varuhua opi. Pehendu ti! Gandeaporoғita ipyahu!

Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoғita

¹⁸ Tupana'ga ombopyahu nhandereaporoғita imombıga nhandereaporoғitate'varuhua. Gaha omondo Jesus Cristo'ga yvya koty javo ga pe: “Vvyakotyve'ға ndojikoty'ara'javi ji pavẽi ji arõe'yma. Emano ti ға ndepygı. A'ero ti ji nhiarõukari ға pe nehẽ,” ei ga. Cristo'ga manoro

ğwaramo Tupana'ga nhiarõukari nhande ve. A'ero nhandejikoty'ari ga pavêi ga aromo.

A'ero Tupana'ga ei ore ve: “Ji mombe'u ti ojipe'ğa pe kiro,” ei ga. “Pe'ji ti ğa pe nhaporemo: ‘Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoğita.’ A'ea ti pe'ji ğa pe ğa mbojikoty'a ji pavêi,” ei Tupana'ga ore ve. ¹⁹ A'ereki Cristo'ga manoro ğwaramo vyvakotyve'ğa pe Tupana'ga onhiarõuka ğa pe imomboia ğandekote'varuhua henonha'jave'yma ikwahava'jave'yma. “A'ea ti pemombe'u ğa pe,” ei Tupana'ga ore ve.

²⁰ Cristo'ga repykaramo ore rekoi. A'ereki Tupana'ga omombe'uuka ore ve. Ga e'i: “Pe'ji ti ğa pe: ‘Pehendu katu ti’,” ei ga. Cristo'ga repykaramo ore ehetei a'ero: Na Tupana'ga nhiarõukari pe me imbopyahuavouka pendeaporoğita. ²¹ A'ereki Cristo'ga ndokote'varuhuangavi'i'ive'ga, ga pe Tupana'ga gwerekouka nhanderekote'varuhua nhande repyga. A'ea ga herekoukari Cristo'ga pe Cristo'gareheve'ğa ti togwereko jipyryva javo.

6

¹ Tupana'ga moiruamo ore ehetei pe me a'ero: Tupana'ga pe arõ hete imombyryva pe me. Peko hete ti gapyryva rehe pejikokatuavo a'ero tomombyryteheyme ti ga pe me. ² A'ereki Tupana'ga e'i ikwatijaruka hako:

“Oho nhiremimombyryhava japiavo.

A'ero pe erame ji ve ji pe nenduvi pe mombyryva.

Oho nhirembipokohava japiavo.

A'ero ji pe pokogi imomboia pendekote'varuhua pe hugwi.”

A'ea Tupana'ga ei hako.

Pehendu ti! oro'e ore. Aḡwamo tuhẽ Tupana'ga pe mombyrypotahetei. Aḡwamo tuhẽ ga pe pokopotahetei imombopota pendekote'varuhua pe hugwi, oro'e ore.

Paulova'ea oko katu tiruahũrame ahe ve

³ Oroko katu pota ore jipi te'ite'varuhuyme ti ḡa ore Cristo'ga mombe'urame. Po ti ore rekote'varuhui, a'ero po ti ojipe'ḡa ei nehẽ: “Omombe'u tehe Paulo'ḡa Cristo'ga nhi'iḡa. A'ereki ḡa vehevi ndokoi ganhi'iḡa rupi okote'varuhuavo. Tiroviaryme ti ḡanemimombe'ua a'ero,” e po ti ḡa a'ero nehẽ.

⁴ Nane'ymi ore rekokatupotari te'i katu ti ḡa ore ve javo. “Tupana'ga pe Paulo'ḡa poravykyi,” e'i katu po ti ḡa a'ero nehẽ.

Oronhimomirana ore tiruahũheterame ore ve. Oronhimomirana ore hahyrame ore ve no. Ite'varuhurame ore ve no ore oronhimomirana.

⁵ Ore nupanupã ḡa. Ore mongi tehe ḡa cadeia pype. Ojatykatyka ḡa ore ve onhimboahiheteavo ore rayvaheteavo. Nane'yne'ymi ore poravykyhetei Tupana'ga mombe'gwombe'gwovo. A'ero ore ndorokikatukatui ypytunimo. Ore ndoro'uro'ui no. A'ea rupi nhaporemō ore rekokatui oronhimomiranama tikwahavuka ti ḡa pe nhandeporavykya Tupana'ga pe javo.

⁶ Orereaporoḡita pyry ore orokokatuavo ikwahavuka ḡa pe oroporavykya Tupana'ga pe. Orokwaha hete ore Cristo'ga mombe'ua. Ndorohaykai ore ojipe'ḡa ḡa ndekote'varuhurame ore

ve. Oroko katu ore ġa pe. Nahã ore rekoka-tui oronhimomiranama tokwaha ti ġa orepo-ravykya Tupana'ga pe. Tupana'ga ra'uvapyryva ore poko ore poravykyrame Tupana'ga pe. Oroarõ hete ġa. ⁷ Ore a'itituhẽva'ea mombe'u Cristo'ga mombe'gwovo. Jukwaha Tupana'ga popoakara ore pokoga. Tupana'ga ore mombyry. A'ero ore Cristo'ga mombe'ui ġa pe. Ore orojiko hete Tu-pana'ga rehe ġa ete'varuhurame ore ve. A'ero ġa ikwahavi oreporavykya Tupana'ga pe.

⁸ Ojipe'ġa e'i katu ore ve. Ojipe'ġa e'i te'varuhu ore ve. Ojipe'ġa ore mbotegwete. Ojipe'ġa ore mbohete. Ojipe'ġa e'i ore ve Paulo'ġa i'mbe ahe moandyandyita javo novĩa. Emo ore oro'e katu reki a'itituhẽva'ea mombe'gwovo. Jukwaha a'ero oreporavykya Tupana'ga pe. ⁹ Ojipe'ġa e'i ore ve okoteheve'ġa ko Paulo'ġa javo. Emo ojipe'ġa ore kwaha hete reki Paulo'ġa oporavyky Tupana'ga pe javo. Oromano gweregwerevi ore. Emo ore orokoji reki. Ore nupanupã ġa. Emo ġa ndore-jukai reki.

¹⁰ Ndorovy'ari ore novĩa. Emo oreroryrory ore jipi orojikoty'aro ġwaramo Cristo'ga pavẽi. Norembateri'i'i ore. Emo ore oromombyry reki ġa pe ġa mbojikogukarame ga rehe. A'ereki ġa jikogame ga rehe Tupana'ga omombyry hete ġa pe. Ndorogwerekoi ore mbatera. Emo Tupana'ga omombyry pa ore ve.

¹¹ Pe me Corintopeva'ea pe ore imombe'upavi orereaporoġita ikwahavuka pe me. A'ereki ore opoarõ hete. ¹² Ore opoarõ pota ikwahavuka orereaporoġita pe me. Emo pehe ko norearõpotari ikwahavukare'yma pejeaporoġita. ¹³ Kiro ji

nhi'iği pe me penduva'ğa ja. Pejipy ti ore arõheteavo!

Tapejihe'ari ti Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndehe

¹⁴ Tapejihe'ari ti Tupana'ga arõe'ÿve'ğa ndehe pejogwerekoe'yma ğa pavëi. A'ereki tegwete okokatuve'ğa jihe'akatua okote'varuhuve'ğa ndehe. Na tuhë! Kojahua ndojihe'ari ypytuna rehe. Na jitehe heaporoğitapyahuve'ğa ndojihe'akatuağwami te heaporoğitate'varuhuve'ğa ndehe. ¹⁵ Na tuhë! Tegwete ğajogwerekokatua Cristo'ga Diabo'ga pavëi. Cristo'gareheve'ğa ndeaporoğita ko Cristo'gareheve'ğarüive'ğa ndeaporoğita atyvi.

¹⁶ Tupana'ga mbohete hava pype ndogwerekoi ha'angava – kiroki a'ea pe ğa e'i oreremimbohete-hara. A'ereki a'ea ndojogwerekokatui Tupana'ga pavëi. A'ereki pevo Tupana'ga ruvi jipi. Gareheva'ero nhande tuhë xako Tupana'ga mbohete-havamo avuiramave'ga mbohete-havamo. Nhandepyteri pe ga ruvi no. A'ea pe tuhë Tupana'ga ei javo hako:

“Aju ti ji ğa pyri jitekovo ğapyteri pe.

Jihi po ti ğa ji mbohetei nehë.

Okoko ti ğa nhinhi'igarupiva'ero nehë,” ei Tupana'ga hako.

¹⁷ Nurã nhandepojoykaharete'ga Tupana'ga ei onhi'igarupive'ğa pe hako:

“Pejipe'a ti ğa hugwi pejipohia ğa mbopog-wee'yma

– kiroki ğa ndojikogi ji rehe.

Tapekoi'i'i ğandekote'varuhua rehe.

A'ero ti ji ei pe me nehë: ‘Hepejijo ji pyri’,” ei Tupana'ga hako.

18 “Ji ti ako penduveteramo a'ero nehẽ.
Pe ti peko jira'yramo nehẽ,” ei Tupana'ga hako.
Ga ko ġapojykaharetero ojipe'ġa hohe ġa mon-
domondopava onhi'iġa rupi.

7

1 Tupana'ga e'i a'ea nhande ve no. Nurã ti xapohi pa nhanderekote'varuhua hugwi: kiroki nhandera'oa mbote'va, kiroki nhandereaporogita mbote'va no. A'ea ore ei pe me oreremiãõa pe. Tikwaha nhande Tupana'ga popoakara gapyryva reheve. Nurã ti xako pa garemimbotarimova'ea rupi nhandekokatuavo.

Horyory Paulova'ea Corintopeva'ea rehe

2 Peko ti ore rehe ore arõheteavo. A'ereki ore ndorokote'varuhui pe me. Nopombote'varuhui ore. Nopomoandyandyi ore no. ³ A'ea pe ji erame ji nda'ei pe me: Pe'e te'varuhu pe ore ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki ji a'e jipe pe me ko: Opoarõ hete ore. A'ero po ti ore jikoty'ari pe pavẽi nehẽ nhande manorame nehẽ. Nhanemanoe'ymame na jitehe nehẽ no. ⁴ Ajiko hete ji pe ndehe ġa ji arõ hete javo. Opombohete ji. Penogatu pe jipy'a ji mbohoryheteavo kiro tiruahũrame vehevi ore ve.

⁵ Ore rurame Macedõniapeve'ġa gwyri pe orepy'a ndukatui. A'ereki nane'ymi tiruahũ ore ve. Ga ore rayvayva. Oko tehe orepy'a no. ⁶ Emo Tupana'ga onogatu ovy'are'ỹve'ġa py'a jipi. A'ero ga onogatu orepy'a ore mbohoryva Tito'ga mbuhua ore pyri. ⁷ Garuro ġwaramo orepy'a rukatui kiro. Gareximombe'uro ġwaramo orepy'a rukatui no. A'ereki ga pe mombe'u javo: “Corintopeve'ġa jipy'a noġatu,” ei ga. “Ga nde

repiaga'u hete,” ei ga ji ve. “Ndovy'ari ġa ore Paulo'ga mongoveveuhu javo,” ei ga. “Okò hete ġa nde rehe ovavagahiva nde rehe,” ei ga ji ve pe mombe'gwovo. Ganhi'iġa renduvame koji'i ji roryroryvamo.

8-9 A'ereki ji akwaha kiro pepohira pejikote'varuhua hugwi. A'ereki pe pepohi pejikote'varuhua hugwi imonhi'iġame nhirembikwatijaripyra – kiroki a'ea ji akwatija nhinhi'iġahyavo pe me ikwehe. Nhirembikwatijaripyra imondoi hahyva'ea pe me heikwehe. Ikwahavame ji rekoveveuhuna'ēi. A'ereki jivytyeri pe ji a'e: Maraname ji akwatija nhinhi'iġahyavo ġa pe? Emo avuirama rūi reki hahy pe me. Ndakoveveuhua'javi ji kiro. A'ereki hahyrame pe me pe pekoveveuhu pejikote'varuhua rehe. A'ero pe pohiri jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rehe. Ndajiroryvi reki ji hahyro ġwaramo pe me. Emo pejikote'varuhua hugwi pe pohiro ġwaramo ji roryhetero. A'ereki a'ea pyry reki pe me. Nurā ji ei: Ndorokote'varuhui ore pe me ikwatijarame pe me ikwehe.

10 A'ereki pejikote'varuhua rehe pevy'are'yma ġwaramo pe pepohi jugwi pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe ndapekoveveuhuaġwami pejikote'varuhua mombora rehe. Yvagi pe po ti pe hoi nehē imomborukaro ġwaramo pejikote'varuhua Tupana'ga pe. Ojipe'ġa ki a'e te ġa ndekoveveuhutehei. A'ero ġa ndopohiri jugwi onhimondovo hahyva'ea ruvihava pype.

11 Pehepia ti pejeaporoġita jirojijyja

pevy'are'ymame pejikote'varuhua rehe pejikovo Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi. A'ero pe penhimbovyvy kiro. Pe pejirokwa pota pejikokatuavo pejivavagahiva pejihe kiro. Penhimonha'nga pe pejikote'varuhuagwera rehe. Pekihyji pe tiruahũ po ti ore ve a'ero nehẽ javo. Pe ji repiaga'u hete pe ji arõheteavo. Pemondo pe hahyva'ea pepyteripeve'ga pe topohi ti ga okote'varuhua hugwi javo. Nahanahã pe pehepiuka pa ore ve a'ero pejipohira pejite'varuhua hugwi.

¹² Akwatija ji pe me nhinhi'igahyavo pepyteripeve'ga ti topohi okote'varuhua hugwi javo ikwehe. Akwatija ji pe me tapemohigatu ti ga pe no javo. Ga pe ji ei – kiroki ga pe ga okote'varuhu. Koji'i hete reki ji epotari ikwatija pe me tapekwaha ti pe'aġatarahiva ji rehe javo. Nurã Tupana'ga ji repiagame ji ikwatijari pe me heikwehe. ¹³ Ore pendeaporoġita rerojijya kwa-havame pyri hete orepy'a.

Koji'i hete ore roryroryvamo Tito'ga roryva rehe no. A'ereki gapy'a u katu pe ndehe. A'ereki pe nhaporemopevy'a hete ga rehe ore reheve. Pe pembohory ga ga vahemame pe pyri heikwehe.

¹⁴ Gahoa renonde pe pyri ji pe mombe'ukatui ga pe pe mboheteavo oko pota ġa Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi javo ga pe ikwehe. Na tuhẽ pe ndekoi ga vahemame pe pyri heikwehe. A'ero ji poyjahetero. Nane'ymi ore imombe'ukatui a'itituhẽva'ea pe me. Na jitehe ore imombe'ukatui a'itituhẽva'ea pe mombe'urame Tito'ga pe pe mboheteavo.

¹⁵ Tito'ga pe arõhetei ikwahava pendekokatua ojapyakavo pe ndehe. A'ereki pe nhaporemo pehendu katu ganhi'i'ga pejipohia pejikote'varuhua hugwi. Pejikoveveuhuavo pejikote'varuhua rehe pe pejikoty'a pota ga pavêi ga vahemame pe pyri. ¹⁶ A'ea kwahavame ji roryroryvamo jijikoga tuhê pe ndehe pe ndekoro ġwaramo Tupana'ga nhi'i'ga rehe.

8

Pejirokwa ti imondovo Judéiapeve'ġa pe, ei ahe

¹ Oreirũramo ko pe, oro'e ore pe me pejikoga ġwaramo Cristo'ga rehe ore ja. Kiro ore ikwahavukari pe me. Macedôniapeve'ġa gwyripeve'ġa pe Tupana'ga remimombyryva ġwaramo ġa imondoi oitambere'ia – kiroki ġa ojiko Cristo'ga rehe onhimono'oġa tihendu ti Tupana'ga nhi'i'ga javo. ² Tiruahũ hete ranuhũ ġa pe ikwehe novĩa. Emo ġa ndoryndoryhetero reki. Nimbateri hete ġa oporia'iro novĩa. Emo ġa imondohetei reki oitambere'ia ojipe'ġa pe toropoko tuhê ti ġa javo. “A'ereki ġa koji'i iporia'i ore hohe imbatere'yma,” ei ġa ikwehe.

³ Akwaha tuhê ji ġanemimondoa. Nahã ġa ja'roja'rogi oitambere'ia imondovo: Kiroki ġa ndahe'yiva'ea rereko – ġahã omondo'i. Kiroki ġa koji'iva'ea rereko – koji'i ġa imondoi a'ero. Omondo hete tuhê ġa ore monhimomby'avo. Marã ġa omondo hete herekoe'yname? oro'e ore.

Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ore ndoro'ei ġa pe. ⁴ “Na ore imondoi ojipe'ġa pavêi nhaneirũ'ġa pe Tupana'ga remimo'êhara'ġa pe,” ei ġa ore

ve imondopotaheteavo. “A'ereki ahã ġa pe ogwuri pe Judéia pe. Peroho ti ġa pe a'ero,” ei Macedôniapeve'ġa gwyrivepe'ġa ore ve ikwehe.

⁵ Oronhimomby'a ore ġandekokatua rehe. A'ereki Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi okovo ġa e'i ypy Cristo'ga pe nhandepojykaharete'ga pe ore po'ru ti javo. Aerē Tupana'ga ipotaro ġwaramo ġa ei ore ve no ore po'ru ti javo. Nahã Macedôniapeve'ġa gwyrivepe'ġa ei oporavykypota Tupana'ga pe ore ve no.

⁶ A'ero ore Tito'ga mondopotari pe pyri. A'ero ore ei Tito'ga pe ikwehe: Ehoa'ja ti Corintopeve'ġa pyri itambere'ia imono'oġuka ġa pe no. A'ereki ymyahũ ġa omondo pota no nhaneirũ'ġa pe imbatere'ỹve'ġa pe nde ġa mombe'urame ġa pe, oro'e ore Tito'ga pe ikwehe.

Kiro ga hoa'javi pe pyri ipyhyga itambere'ia pe hugwi imono'ono'oġukapava. A'ero ti pehe Macedôniapeve'ġa pavēi Judéiapveve'ġa pokogi itambere'ia mondovo ġa pe imombyryva nehẽ.

⁷ Pejiko hete pe Tupana'ga rehe. Penhiĩ kwaha hete pe Cristo'ga mombe'ukatuavo gamombe'ua kwahaheteavo. Pejirokwa hete pe peporavykyavo Tupana'ga pe. Pe ore arõ hete. Nahanahã pe ndekohetei ojipe'ġa hohe pa. Na jitehe ti pejirokwa hete imombyryva ojipe'ġa pe no imondovo katu itambere'ia Judéiapveve'ġa pe.

⁸ Nanhi'ĩġahyi ji pe me pemondo tuhẽ ti jave'yma. Pyry po pe imondoi hamo, a'e ji. Amombe'u ji pe me Macedôniapeve'ġa nemimondopotara ko. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Henduvame po ti Corintopeve'ġa imondopotari

na jitehe nehẽ no. A'ero po ti ji ikwahavi ġanemiarõhetea nehẽ, a'e ji jiyvyteri pe.

⁹ A'ereki pe pekwaha tuhẽ Jesus Cristo'ga remimombyryva nhandepojoykaharete'ga remimombyryva ga nhande arõhetero ġwaramo. Jypya ga huvihavamo oko yvagi pe Tupana'ga pyri okovo Tupana'ga katukatua pyteri pe pyryva'ea herekopava. Gwereco pa ga hako novĩa. Emo ga opohi pa jugwi ua avo yvya koty onhimongovo okoteheva'ero nhande ja. A'ero ga manoi nhande repyga toho ti ġa yvagi pe herekopava nehẽ javo. Pekwaha pe Jesus Cristo'ga remiarõhetea ga javijitehe ti tiarõ hete ojipe'ġa a'ero javo.

¹⁰ Kiro jireaporogita pe me nahã ti pemondo nehẽ javo. Ereki pe ypy pemondo pota itambere'ia nhaneirũ'ġa pe Judéiapeve'ġa gwyrivepe'ġa pe heikwehe. A'ea rupi pe imono'oġi a'ero. Emo pe napemono'ombavi reki. Nurã kiro jireaporogita ko nahã: Pyry hete pe imono'ombavi kiro, a'e ji.

¹¹ Pemondo pota pe heikwehe. Na jitehe kiro a'ero. Pejirokwa ti imono'ombava toromondo ti imbatere'ỹve'ġa pe javo. Kiroki a'ea pe pereko – a'ea ti peja'ro imono'oġa ġa pe. Po pe pereko he'yjuhuheteve'ea, a'ero ti pemono'õ he'yiva'ea. Po ndahe'yiva'ea pe pereko, a'ero ti pemono'o'ngi.

¹² Po pe imondopotari ġa pe, a'ero pyry Tupana'ga pe penemimondoa. A'ereki penemimondopotara rehe Tupana'ga onhimohẽ. Nurã ji ei: Pemondo katu ti peitambere'ia ġa pe. Herekorame ti peja'ro pota imondovo ġa pe a'ero. Pe herekoe'ymame Tupana'ga nde'i reki pe me embuhu jave'yma.

¹³ Tapemondopavi ti pejihugwi imbatere'ỹve'ğa pe, a'e ji. Po ti pe imondopavi nehẽ, a'ero po ti imbatere'ỹve'ğa gwereko pa pe herekoe'ymame nehẽ. ¹⁴ Ojogwetakwera'ja ti ға pe pavẽi, a'e ji. Aḡwamo reki pe herekohetei. Peja'ro ti mo ға pe a'ero kiro. A'ero ti ға kiro herekoi. Aerẽ po ti pe ndaperekoa'javi nehẽ. A'ero ti ға jipygi imbuhua pe me ға herekoheterame nehẽ. A'ero po ti pe herekoi nehẽ no. Nahã ojopokogame ahe nhaporemo herekoi jipi a'ero.

¹⁵ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame:

“Kiroki ға omono'õ he'yjuhuva'ea
 – ға ndogwerekoi hembyruera.
 Kiroki ға omono'õ ndahe'yiva'ea
 – ohy reki ға ndehe.”

Titova'ea oho pota imono'õpokoga

¹⁶ Tupana'ga rehe ore roryroryvamo ndepyyry hete nde javo ga pe. Nahã ore ga mbohetei. A'ereki ga pe pokopotaruka Tito'ga pe. A'ero ore javijitehe Tito'ga pe pokopotari. ¹⁷ Ore ga mondoa'ja pota pe pyri a'ero javo ga pe. Kotihĩ ga ei reki: “Aho tuhẽ ti.” A'ereki ga tuhẽ oho potaripe pe pyri pe pokopotaheteavo. Nurã ḡwemimbotarimo ga hoi pe pyri a'ero.

¹⁸ Kiro ore ojipe'ga mondoi Tito'ga rupi pe pyri no. Ga ko nhaneirũ'ga ojikoga ḡwaramo Cristo'ga rehe. Cristo'gareheve'ğa nhaporemo ga kwaha hete pyry hete ga javo. A'ereki ga Cristo'ga mombe'u katu katu jipi. ¹⁹ Koji'i ji ga mombe'ui pe me kiro. A'ereki Cristo'gareheve'ğa Macedônia pe e'i ga pe toho ti ga Paulo'ğa ndupi

Judéiapeve'ġa gwyri pe javo. Aerě po ti ga hoi ore rupi a'ero orepokohavamo ore herohorame peitambere'ia pevo nehě – kiroki penemimondoa Macedôniapeve'ġa nemimondoa no. Orogweroho ti ore imbatere'ÿve'ġa pe ġa ti tombohete Cristo'ga javo. Ga po ti e'i nehě: “Pyry hete Cristo'ga nhandepojykaharete'ga. A'ereki ga ombuhuruka itambere'ia nhande ve,” e po ti ġa nehě. Orogweroho ti ore imbatere'ÿve'ġa pe tokwaha ti ġa nhanerembipokopotara javo.

²⁰ Orojirokwa hete ore te'ite'varuhuyme ti ġa ore ve javo. Nurã ore ei: Toho ti ga ore rupi. Ohorame ore rupi ore pokoga ti ga hepiagi ima'ema'ëkatua penemimondohetea imbatere'ÿve'ġa pe nehě. A'ereki ore oro'e: Mara'ngu po ti jara'ġa ete'varuhuavo ore ve nehě javo: “Noma'eġatui reki Paulo'ġa imbatere'ÿve'ġa pe imombytavo jara ojive”? A'ea po ti ġa ei nehě, oro'e ore. Nurã ko pyry ore ve ga hoi hepiaga imombe'ukatuavo. ²¹ A'ereki ore oromondo orogweaporoġita orokokatua rehe tokwaha ti ġa a'ea javo. Tupana'ga jate rūi ti tokwaha orekokatua. Ojipe'ġa ti tokwaha no.

²² Kiro ore akoja'ga mondoi pe pyri Tito'ga rupi. Ga ndupi ore ojipe'ga mondoi no. Ga ko nhaneirũ'ga no ojikoga ġwaramo Cristo'ga rehe. Irũiru'ia rehe ore ga mboporavykyvykyrame nane'ymi ga ore nhi'ġpo'rupotari oporavykykatuavo Tupana'ga pe ojipe'ġa pokopokoga. A'ero ore pe mombe'urame ga pe ga jikogi pe ndehe omondo po ti ġa imbatere'ÿve'ġa pe Judéia pe nehě javo. Koji'i

ga poravykypotari Tupana'ga pe kiro. A'ero ga hopotari pe pyri pe pokoga nehẽ.

²³ Oro Tito'ga, ga ko nhimoirũharamo oko oporavykyavo ji pavẽi pe pokoga. Akoja'ga – kiroki ga oho ga rupi nhaneirũ'ga – ga oporavyky katu Cristo'ga mombe'gwovo nahã ga mboheteavouka. Oho ga Cristo'gareheve'ga ndepyga.

²⁴ Tito'ga vahemame pe pyri pemboapy ti ga pejipyri pendoryndoryvamo ga ndehe. A'ero po ti Cristo'gareheve'ga Macedõniapeve'ga ikwahavi penemiarõhetea. E'i po ti ga no: “Paulo'ga omombe'u katu Corintopeve'ga mboheterame,” e po ti ga nehẽ.

9

¹ Akwatija tehe ji kiro pe me itambere'ia mondoa mombe'gwovo – kiroki a'ea ore orogweroho pota Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe Judéia pe. ² A'ereki pe pemondopotaripe ga pe. A'ea ji akwaha pe mboheteavo pe mombe'urame Macedõniapeve'ga gwyripeve'ga pe – kiroki ga ojiko Cristo'ga rehe. A'e ji ga pe ikwehe: Ymya Gréciapeve'ga gwyripeve'ga Corintopeve'ga ei timondo ti itambere'ia ga pe javo. A'ea ji ei pe mombe'gwovo ga pe ikwehe. A'ero henduvame he'yjuhuve'ga imondopotari no.

³ Amondo ji kiro Tito'ga pe pyri a'ero tomono'oḡuka tuhẽ ti ga Corintopeve'ga pe itambere'ia javo. A'ereki ji a'e jipe Macedõniapeve'ga pe: Omono'ono'oḡipe Corintopeve'ga kiro itambere'ia imbatere'ỹve'ga pe. Amondo ji kiro Tito'ga pe pyri a'ero te'iyme

ti ġa Paulo'ġa omombe'u tehe Corintopeve'ġa ore ve.

⁴ Po ti pe napemono'oġi ve itambere'ia ji Macedôniapeve'ġa nderohorame pe pyri nehē, a'ero po ti ġa ikwahavi nehē. A'ero po ti ore ndorepoyjayjari orojiko tehe ore Corintopeve'ġa ndehe javo nehē. Nda'epotari ji pepoyjayjare'ymaġwama rehe no.

⁵ Nurã jijapyakarama hehe ji ei Tito'ġa pe: Nhiirūramo peho na'ē ti Corintopeve'ġa pyri ji renonde imono'ombavuka ġa pe itambere'ia – akoja pe ġa e'i toromondo ti javo, a'e ji. A'ero po ti ġa imono'oġipyra mboavujikweripei jirura renonde nehē, a'e ji ġa pe. A'ero ti ojipe'ġa ikwahavi javo nehē: “Ġa tuhē omondo hete pota imono'oġa gworygworyvamo. Gwemimbotarimo ġa imondoi. Ojipe'ġa nde'i ġa pe.” A'ea po ti ġa ei nehē, a'e ji Tito'ġa pe ġa mondovo pe pyri.

⁶ Pehendu ti a'ero! Ojo'java'ea kiro ji imombe'ui pe me. Kiroki ga otỹ ndahe'yiva'ea koho'iapypeva'ea – ndahe'yiva'ea ga omondo ojive. Kiroki ga otỹ he'yjuhuva'ea kohouhua pypeva'ea – he'yjuhuva'ea ga omondo ojive. Na jitehe ti pe me nehē no. Po ti ndahe'yiva'ea pe imondoi imbatere'ỹve'ġa pe imondopotare'ymame nehē, a'ero po ti ndahe'yiva'ea jitehe pe me nehē. Po ti he'yjuhuva'ea pe imondoi imbatere'ỹve'ġa pe imondopotarame nehē, a'ero po ti he'yjuhuva'ea jitehe pe me nehē.

⁷ Pe napenani ti pekwaha na'ē javo pejiyvyteri pe: “Maranime po ti ji imondoi nehē itambere'ia?”

Aerẽ ikwahavame ti pemondo akoja. Imondorame ti tapevy'are'ymuhũi nehẽ namondopotari tuhẽ ji jave'yma nehẽ. Imondorame ti tape'ei: “Ojipe'ga ero ġwaramo jate ji ve ji imondoi ġa pe.” Tape'ei a'ea. A'ereki Tupana'ga ga arõ hete – kiroki ga omondo pota gworygworyvamo imondorame. ⁸ Tupana'ga gwereko pa opopoakaramo imombyryva pe me. A'ero po ti pe herekoparavuhui jipi ahe pokopokoga nehẽ no.

⁹ A'ea pe Tupana'ga rembikwatijarukara i'ei o'erame:

“Pyryve'ga omondo katu nimbaterive'ġa pe gworygworyvamo ġa ndehe.

Nane'ymi ga gwereko imondomondovo mbatera ġa pe okokatuavo avuirama,” e'i ikwati-jaripyra.

¹⁰ Kiro ji ei a'ero: Tupana'ga omondo ha'ynha itỹhara'ga pe totỹ ti ga javo. Tupana'ga ombohoryoryvuka garemitymipyra ga pe no tomondo ti ga i'gwovo javo. Na jitehe ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me pe mombateruka nehẽ. “Nahã ti ġa herekohetei imondomondopotarame imbatere'ỹve'ġa pe okokatuavo ġa pe,” ei Tupana'ga. Koji'i ti Tupana'ga imbuhumbuhurukari pe me a'ero nehẽ koji'i ti ġa tomondomondo ojipe'ġa pe javo.

¹¹ Na tuhẽ. Nane'ymi ti Tupana'ga imombyryparavuhui pe me tomondo ti ġa ojipe'ġa pe jipi a'ero javo nehẽ. A'ero ore herohorame peitambere'ia ġa pe ti he'yjuhuve'ġa Tupana'ga mbohetei ndepyry hete nde imbuhuruka ore ve javo. ¹² A'ereki pe imondorame Tupana'ga remimo'ẽhara'ġa pe imbatere'ỹve'ġa pe ġa pe jate

rũi pe imombyryvi. Tupana'ga pe pe imombyry-hetei no. A'ereki he'yjuhuve'ga ga mbohete hete ndepiry hete nde imbuhuruka ore ve javo.

¹³ Pe imondorame po ti jukwahavamo pen-dekoa Cristo'ga rehe. A'ereki pe pe'e jipe: “Oro-jiko hete Tupana'ga rehe orokovo pyryva'ea rehe Cristo'ga mombe'ua rehe.” A'ea pe ei.

A'ero pe imondorame Tupana'ga remimo'ẽhara'ga pe po ti he'yjuhuve'ga ei Tupana'ga pe ga mboheteavo nehẽ: “Corintopeve'ga nonhi'itehei. Ojiko hete tuhẽ ga nde rehe okoheteavo Cristo'ga mombe'ua rehe hendukatuavo nenhi'iga. Ndepyry hete nde itambere'ia mbuhuheteukari ore ve ojipe'ga pe nhaporemo no. A'ereki nde ere'e Corintopeve'ga pe pemondo ti ga pe javo,” e po ti Tupana'ga remimo'ẽhara'ga ga pe nehẽ.

¹⁴ Horyory hete ti ga pe ndehe nehẽ. Nhağata hete po ti ga pe ndehe onhi'iga Tupana'ga pe nehẽ epoko ti Corintopeve'ga javo nehẽ. Onhi'igatu ti ga Tupana'ga pe pe nenoigatuavo pe ndepyga nehẽ garemimombyryva gwaramo pe me nehẽ.

¹⁵ Timbohete katu ti Tupana'ga! Gaha jate ombuhu hete kwaha. A'ereki ga Jesus Cristo'ga mbuhuruka ga momanouka nhande repyga. Tupana'ga pyry hete hete tuhẽ nhande ve! Nomombe'upakatukatui ahe gapyryva!

10

Paulova'ea ko Jesus Cristo'ga moirũharamo oko

¹ Kiro ji pe moğitahetei. Jihi Paulo opomoğita. Cristo'ga oko nhyrõ opyryvamo nhande ve. Ga

ja ji rekopotari pe moğitarame. Pe ki a'e te pe ei ji ve: “Paulo'ga nhande pojihu okoteheavo nhanderovaki. Paivouhurame jate nhande hugwi ga niandepojihuvi onhi'igahyavo ikwatija nhande ve.” Jararamo pe ei a'ea ji ve.

² Tape'ea'javi ti nanongara, a'e hete ji pe me. Pe pigame po ti ji nanhi'igahya'javi pe me nehẽ javo. A'ereki a'e jipe jiyvyteri pe: Po Corintopeve'ga ndogwerojijyi ojeaporogita ji rendukatuavo, a'ero po ti ji nhi'igahyi ga pe nhivahemame ga pyri nehẽ. Nahã ji ei jiyvyteri pe. A'ereki ji akwaha nhinhi'igahyağwama ga pe.

Tupana'ga ji mingo omoirũharamo. Nurã ko pyryvamo ji ei javo pepyteripeve'ga pe – kiroki ga e'i ore ve: “Paulo'ga oko gwemimbotarimova'ea rupi vvyakotyva'ero okote'varuhuavo. Tupana'ga remimbotarimova'ea rupi rũi ga ndekoi.” A'ea pepyteripeve'ga ei ore atyvi imombe'gwovo.

Ga pe ji ei a'ero: Tape'ei ti nanongara ore ve tanhi'igahyyme ti ji ji rurame pe pyri nehẽ. ³ A'ereki pe pe'mbe javo a'ea. A'iti hete tuhẽ ore vvyakotyva'ero oroko. Emo oreremimbotarimova'ea rupi rũi ore rekoi. Cristo'ga ore ga mombe'ui ga pe toromongo ti ga garemimbotarimova'ea rupi.

⁴ Orepopoakarimo rũi ore oromombe'u Tupana'ga nhi'iga vvyakotyva'ero. Tupana'ga popoakarimo ore ganhi'iga mombe'ukatui toromongo ti ga garemimbotarimova'ea rehe. Tupana'ga popoakarimo ore imombigi okote'varuhuve'ga ndeaporogitate'varuhua – kiroki ga nombojikogukari ojipe'ga Tupana'ga rehe. ⁵ Tupana'ga popoakarimo

ore ga reaporogitaatyviva'ea mombigi. Okote'varuhuavo onhimboheteve'ga nhi'iği tokwahavyme ti ġa Tupana'ga javo. Tupana'ga popoakarimo ore ġanhi'iġa mombipavi. Orombogwerojijyi pa ġandeaporogita tohendu katu ti ġa Cristo'ga nhi'iġa javo. ⁶ Aerē po ti ore imondoī hahyva'ea pepyteripeve'ga pe nehē – kiroki ġa nohendukatui orenhi'iġa. Nahā po ti ore ġa nderekoi nehē pe hendukatupavame orenhi'iġa.

⁷ Ore'arajatea repiagame pe ei pejiyvyteri pe orepy'a kwahave'yma: “Paulo'ga okoteheve'ga. Tupana'ga nomondoī ġa tomombe'u ti nhinhi'iġa jave'yma.” A'ea pe ei ore'arajatea repiaga pe-japyakakatue'yma orereaporogita kwahave'yma.

Kiroki ga e'i ojive jihi ko Cristo'ga moirūharamo ako javo – tokwaha ti ga oyvyteri pe. Po Cristo'ga ei ga pe nde ko nhimoirūharamo eko javo, a'ero po a'ea jitehe Cristo'ga ei ore ve pe ko nhimoirūharamo peko javo. Hehe ojapyakakaturame po ti ga ikwahavi oyvyteri pe Paulo'ga Cristo'ga moirūharamo tuhē oko no javo.

⁸ Anhimbohete hete ji jipoyjaheteramo Cristo'ga ei ore ve javo. A'ereki nhandepojkaharete'ga Jesus Cristo'ga e'i tuhē ore ve pe ko nhimoirūhara javo. “Pembojiko hete ti ġa ji rehe nhinhi'iġa kwahavuka ġa pe,” ei Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: “Penhi'iġahy ti ġa pe tipoyjayjaryme ti ġa ojeaporogita rehe.” A'ea rūi ga ei ore ve.

⁹ A'ea ji imombe'ui pe me tape'ei ti ji ve javo. A'ereki mara'ngu po pe'javo ji ve: “Paulo'ga nhande mongyhyji hete pota”? Pe'e po pe a'ea ji ve. ¹⁰ A'ereki pepyteripeve'ga e'i ji ve:

“Paivouhua hugwi ikwatijarame nhande ve Paulo'ga onhi'igahy nhande mondomondovo onhi'iga rupi aheruvihava'ga ja,” ei ġa. “Nhande pyri ga ruvame ndipopoakari ganhi'iga reki. Nonhi'ihetekwahavi ga onhi'iteheavo,” ei ġa ji ve novia.

¹¹ Nanongara'ga ti tokwaha nhinhi'iga kiro. Orepopoaka ore pe me kiro orojuvame paivouhu pe hugwi ikwatija. Na jitehe orovahemame pe pyri Corinto pe po ti ore popoakaro pe me oronhi'iga nehē no, a'e ji ġa pe.

¹² Ndoro'ei ore: Ore ko ġandeheva'ea. Ore ko ġa javijitehe. Ndoro'ea'uvi ore a'ea! A'ereki ġa onhimbohete tehe. Ndokwahavihu ġa. A'ereki ġa e'i: “Nahanahā ore rekoi. A'ea ko pyry a'ero,” e'i tehe ġa. “Nahā ore rekorame ore pyryvamo a'ero,” e'i tehe ġa.

¹³ Ore ki a'e te ikwahakatui Tupana'ga ea ore ve. Ore ve ga ei: “Nahā ti peko katu. Pevo ti peporavyky Cristo'ga mombe'uharamo ji pem-bopopoakaro ġwaramo. Corintopeve'ga pyri vehevi ti peho ga mombe'gwovo ġa pe nohō.” A'ea Tupana'ga ei ore ve. Koa rupi jate ti ore hoi a'ero oroporavykyavo oronhimboheteavo nehē. Haji-hea rupi rūi ti ore hoi oronhimboheteavo nehē.

¹⁴ A'ereki Tupana'ga ore mondo pemombe'u ti Cristo'ga Corintopeve'ga pe javo. A'ero ore hoi ga mombe'gwovo pe me ikwehe orokovo Tupana'ga nhi'iga rupi. Ga ee'ymame ndorohoi ore pevo – perope ga nde'i ore ve peho javo.

¹⁵ Ndoro'ei ore oreporavykyagwera ojipe'ga poravykyagwera pe oronhimboheteteheavo. A'ereki oreporavykya rūi. Tupana'ga

noremboporavykyi a'ea rehe. Koji'i pe jikojikoheterame oreremimombe'ua rehe Cristo'ga rehe koji'i po ti ore Cristo'ga mombe'ui pegwyri pe hehemo'i orogwovo ojipe'ga pyri Cristo'ga mombe'gwovo jara'ga pe nehẽ. Tupana'ga erame jate ore ve po ti ore hoi nehẽ. ¹⁶ A'ero hajihejihe pe cidades pe po ti ore hoi ga mombe'gwovo ojipe'ga gwyri pe nehẽ – perope nimombe'uhavi ga pe. A'ero ti ore ypy Cristo'ga mombe'ui ga pe nehẽ. A'ero po ti ore nhimbohetei Tupana'ga ore mondo pevo javo. Ojipe'ga poravykyagwera rehe rũi ti ore nhimbohetei – perope ga oporavyky jipe Cristo'ga mombe'gwovo.

¹⁷ Tupana'ga rembikwatijarukara e'i: “Kiroki ga ombohete pota – tombohete ti ga nhandepojykaharete'ga jate ndepyry hete nde javo ga pe,” e'i ikwati-jaripyra.

¹⁸ Na tuhẽ. Tupana'ga nde'i pyry ga pe – kiroki ga onhimbohete. Emo Tupana'ga ga mboheterame a'ero ga pyry tuhẽ.

11

Paulova'ea onhi'igahy Cristo'ga moirũhara'gaatyviva'ea pe

¹ A'e ji pe me kiro: Na ji etehei pe me. A'ereki ji tanhimbohete tehe. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti. ² A'ereki Tupana'ga ja ji akate'y pe ndehe pe arõheteavo. Tamombe'u ojo'java'ea pe me kiro. Hẽakuvyra'ga hẽa mohembirekouka ga pavẽi ga rehe jate ti eko javo. Na jitehe ji pe mbojiko Cristo'ga rehe ga rehe jate ti

peko jawo. Taperojijyi ti jara'ga ndehe pejikovo, a'e ji. A'ero po ti ji ei Cristo'ga pe pe mombe'gwovo nehē: Koro ġa ndekoi. Nde rehe jate ġa jikojikogi jipi okokatuavo, a'e po ti ji nehē. A'ero po ti ga pe nderohoi yvagi pe pe mombytavo ojipyri avuirama nehē.

³ Ako tehe ji jikate'yoma pe ndehe. Mara'ngu po ti Corintopeve'ga opohia Cristo'ga hugwi nehē? a'e ji jiyvyteri pe. Ymyahū Evava'ea gwerovia Satanás'ga nhi'iġa ga omoandyandyirame. Na jitehe ojipe'ga pe moandyandyipotari kiro heroviapotaruka pe me mbehea. A'ero ġa nderoviarame po ti pe pohiri Cristo'ga hugwi nehē. A'ero Cristo'ga rehe jate rūi ti pe jikogi nehē. A'ea ji ndapotari.

⁴ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me nhimboheteteherame. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Emo ji rendu tehe ti. A'ereki pe pehendu tehe ojipe'ga nhi'iġa i'mbeve'ga nhi'iġa ikatu ġa nhimboheterame jawo – kiroki ġa omombe'u Jesus'ga mombe'uaatyviva'ea pe me ogwovo pe pyri. Ore Cristo'ga mombe'urame pe me Tupana'ga ra'uva tuhē oho upa pe pyri ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki kiro peangaruhuramo ġa'mbea renduvame. Opomogita ore Jesus'ga mombe'ua rehe ikwehe. Hajiheva'ea rehe pe ndekoi reki Jesus'ga mombe'uarūiva'ea rehe ġa pe moġitarame hehe kiro. Pehendu tehe katu reki ġanhi'iġa pendoryndoryvamo ġa ndehe ahemoandyandyihara'ga ndehe!

⁵ E'i ġa pe me: “Ore ko huvihava jitehe Cristo'ga moirūharamo orokovo,” ei ahemoandyandyihara'ga pe me.

A'ero ji mombe'ukatue'yima pe ei: “Paulo'ga ko ġa gwyre'i.” A'ea pe pe'ji tehe ji ve naerũ? Ji ġagwyre'iva'ea rũi tuhẽ!

⁶ “Nonhi'igatukwahavi Paulo'ga ojipe'ġa mongoe'yima ojihe. A'ereki ahã gambo'ehara'ga hehe,” ei ġa pe me. Ahã tuhẽ nhimbo'ehara'ga hehe. Nurã ġa pe ndikatui nhinhi'iga. Cristo'ga mombe'ua ji akwaha hete reki ga mombe'ukatuavo. Jukwaha a'ea pe me. A'ereki nane'ymi ore Cristo'ga mombe'u katu ikwahavuka pa pe me ikwehe.

⁷ Amombe'u katu ji pyryva'ea pe me ikwehe. Cristo'ga omano nhande repyga imomboruka nhanderekote'varuhua nhande hugwi, a'e ji pe me ikwehe. A'ero po ti ga nhande rerohoi yvagi pe nhande mongovo ojipyri avuirama nehẽ nhande jikoga ġwaramo ga rehe. A'ea pa ji imombe'ui pe me Tupana'ga nhi'iga. Nda'ei ji pe me: Pembuhu ti itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro ġwaramo pe me. A'ea ji nda'ei pe me. Ji aporavyky okote-heve'ga ja pe pyri Cristo'ga mombe'gwovo pe me ikwehe tomomyry ti Tupana'ga Corintopeve'ġa pe javo.

Mara'ngu po pe javo: “Paulo'ga oko te'varuhu ig-ware'yima ġwaramo itambere'ia nhande hugwi”? A'ea pe'ji ji ve naerũ? Ji jipyry hete reki ig-ware'yima pe hugwi. Ndapekwahavi pe a'ea naerũ?

⁸ Po pyry pe imbuhuri ji ve ji poravykyrame Cristo'ga mombe'gwovo pe me ramo. Napembuhuri reki pe ji ve ikwehe. Ojipe'ġa ki a'e te ombuhu ji ve Cristo'gareheve'ġa. Ganemimbuhura ji herohoi ġa hugwi a'ero ikwehe. Tareko ti

jijive jijuvame Corintopeve'ġa pyteri pe reki, a'e ji ikwehe. Nurã ji herekoi na'ẽ Cristo'ga mombe'urame pe me.

⁹ Aerẽ ji ndarekoa'javi jijive. Nda'ei ji pe me reki: Pembuhu ti ji ve. A'ea ji nda'ei. A'ereki momina rupi Cristo'gareheve'ġa ombuhu ji ve itambere'ia urame Macedôniapeve'ġa gwyra hugwi. Aerẽ ti ji nda'ei a'ea rehe pe me nehẽ no. ¹⁰ Nane'ymi Cristo'ga omombe'u a'itituhẽva'ea ymya. Ji ojiheva'ero ġwaramo ga imombe'uukari ji ve a'itituhẽva'ea no. Kiro ji imombe'ui a'itituhẽva'ea pe me: Cristo'ga mombe'urame pegwyripeve'ġa pe Grécia pe po ti ji nda'eaġwami pembuhu ji ve itambere'ia javo nehẽ. Nane'ymi ti ji nhimbohetei a'ea rehe nehẽ. Ji nhimboheterame ti nanhimombihavi nehẽ no, a'e hete ji.

¹¹ Pe'e tehe po pe: “A'ea Paulo'ga ei nhande ve. A'ereki ga nianearõi,” pe'e po pe novã. Ji opoarõ hete reki! Tupana'ga okwaha a'ea.

¹² Ndapyhygi ji itambere'ia pe hugwi. Aerẽ po ti na jitehe nehẽ no tamombi ti ji ġa'ete'varuhua ji ve – kiroki ġa onhimbohete oporavykya rehe. A'ereki ġa e'i tehe ojive: “Oromombe'u ore Cristo'ga pe me Paulo'ġa javijitehe,” e'i tehe ġa ojive. A'ereki ore ja rõi reki ġa ndekoi. A'ereki ġa opyhy itambere'ia onhi'ġa renduve'ġa hugwi jipi. ¹³ Ga ko Cristo'ga moirũhara'ġaatyvive'ġa. A'ereki Cristo'ga rõi e'i ġa pe ġa ko nhimoirũharamo oko javo. O'mbero ġa imombe'ui ojipe'ġa pe ġa moandyandyita. Oa'ãaã ġa Cristo'ga moirũhara'ġa okokatu'aġa pepyteri pe oroko tuhẽ ore gamoirũharamo javo o'mbero.

14 Nianhimomby'ai nhande a'ea rehe. Satanás'ga vehevi oa'ãa'ã hete Tupana'gapyrive'ga yvagipeve'ga ġwendy'jandy'javamo ako tuhê ji Tupana'gapyriva'ero jipyryvamo javo o'mbero. Nahã ga rekoi nhande moandyandyipota nhande arõe'yama. ¹⁵ A'ero nhande nianhimomby'ai Satanás'gareheve'ga ndehe ġa okokatuve'gareheve'ga ra'aġame oroko tuhê ore Jesus'gareheva'ero javo o'mbero. Aerê mbapava koty ti Tupana'ga ġa mondoi hahyva'ea ruvihava pype nehê ġa ndekote'varuhuro ġwaramo.

Hahy hete Paulova'ea pe

¹⁶ A'ea'ja ji pe me: Na ji etehei pe me. Ite'varuhu ahe nhimboheterame. Tape'ei ji ve: “Paulo'ga ikwahave'ÿve'ga ja onhimbohete.” A'ea pe ti tape'ei ji ve. Pe epotarama ji ve ji rendu tehe a'ero. A'ereki ji tanhimbohete'i no.

¹⁷ Jesus Cristo'ga nhandepojykaharete'ga nde'i ji ve: “Enhimbohete ti javo ġa pe.” A'ea rūi ga ei ji ve. Jihi reki a'e jijive ikwahave'ÿve'ga ja jipyry tuhê ji javo.

¹⁸ He'yive'ga onhimbohete pepyteripeve'ga nahanahã ore ojipe'ga hohe javo. Nurã ti ji nhimbohetei no kiro. ¹⁹ A'ereki pe pehendu tehe ikwahave'ÿve'ga pendoryndoryvamo ġa ndehe. Nahã ikwahapyramo po pe ndekoi pejikovo ġa ndehe naerũ novĩa? Po ikwahapyra'ga nohendukatui ikwahave'ÿve'ga hamo.

²⁰ Ga napembopiro'yukari pe mondomondovo onhi'iġa rupi jipi. Ga opojyka pa peitamбере'ia pembatera reheve pe moandyandyita. Pe me

ġa ei: “Ore huvihavamo oroko. Peko tehe pe ore pyri,” ei ġa pe me. Ga pe mbotegwete hete pe pojihuve'yma. Emo pe ġa nendu tehe reki jipi ġandekote'varuhua mbogwavipeavo na ġa ndekoi nahã ore ve javo.

²¹ “Paulo'ġa opojihu huvihave'ÿva'ero okovo ore atyvi,” ei ġa pe me. A'e ji pe me: A'iti tuhẽ ore oropojihu ite'varuhuva'ea. Nurã ore oropojihu oronhimimbojigwaraja pe ndehe. A'ea rehe ji poyjahetero pe nderekokatuavo. Ore ġa atyvi oroko. Ndorojigwarai ore pe ndehe. A'ea pe ndapekwahavihu naerũ?

Ga ja reki kiro ji nhimbohetei a'ero. A'e tehe reki ji ikwahave'ÿve'ġa ja. A'ereki ite'varuhu ahe nhimboheterame.

²² “Ore ko hebreusramo oroko,” ei ġa onhimboheteavo.

Jihi ko hebreuramo no, a'e ji nhinhimboheteavo.

“Ore ko israelitasramo oroko,” ei ġa.

Jihi ko israelitaramo ako no, a'e ji.

“Ore ko Abraãova'ea rakykwepoharamo oroko,” ei ġa.

Jihi ko Abraãova'ea rakykwepoharamo ako no, a'e ji.

²³ “Oroporavyky ore Cristo'ga pe,” ei ġa onhimboheteavo. Jihi kaitu ko aporavyky hete Cristo'ga pe ġa hohe. A'ea ji ei nhinhimboheteheateavo ikwahave'ÿheteve'ga ja heagwryrve'ga ja. Po ahe nonhimbohetei hamo. Emo ji tanhimombe'u katu pe me.

Ga hohe ji he'yjuhu aporavykyvyky Cristo'ga pe.

Ga hohe ji he'yjuhu akiaki cadeia pype. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ġa ji mongimongi

cadeia pype ji mo'ama Paulo'ga ti tomombe'ua'javyme Cristo'ga javo.

Pepyteripeve'ga hohe ji he'yjuhu akwahakwaha hahya. A'ereki Cristo'ga arõe'ÿve'ğa ji nupanupã teremombe'ua'javi Cristo'ga javo ji ve.

Ji amano gweregwerevi.

²⁴ Kiro ji imombe'ukatui a'ea pe me:

Manamename'ĩ cinco vezes ġa ji pyhypyhygi ji nupanupamo ipira apopyra pyvõ. Jipyhyga nanani judeus'ğa nduvihava'ğa ei: “Penupanupã ti Paulo'ga momi trinta e nove ga mondohondohoga ipyvõ,” ei ġa ojipyrive'ğa pe. A'ero ġa ji nupanupã trinta e nove okovo Moisésva'ea remimbo'eagwera rehe.

²⁵ Manamename'ĩ três vezes romanos'ğa gwyrive'ğa ji pyhypyhygi ji nupanupamo yvyra pyvõ.

Ojipeji ojipe'ğa ji apiapi ita pyvõ ji juka pota novĩa. Manamename'ĩ três vezes yharuhua ihoi ypy pe ji rerotypyvy gweregwerevi ypy pe no.

Ojipeji ji pytai ypihua ruvihava pyteri pe ypytunimo arimo no yhara raygwera rehe.

²⁶ Ambojoapiapi ji jigwovo ġacidades pe ġagwyri pe no. Tiruahũ ji ve ji hojihorame jipi. Kiro ti ji imombe'ukatui pe me:

Tiruahũ ji ve ji paranauhũa ahaahavame nhatymbavame.

Tiruahũ ji ve iporomive'ğa imimame nhimbatara ji hugwi ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve jire'yja'ğa judeus'ğa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahũ ji ve judeus'garũive'ğa ndekote'varuhurame ji ve ji hojihorame.

Tiruahumba ji ve ji hojihorame cidades pe on-gae'yi me no ypiahua ruvihava rehe no.

Tiruahũ ji ve ģa ji moandyandyirame – kiroki ģa e'i ji ve o'mbero: “Nde ja ore orojiko Cristo'ga rehe.”

²⁷ Aporavyky hete ji ipyhyga mbatera ji ve. Jipokapa ji!

Manamename'iuhũ ji ndakiri.

Manamename'iuhũ ty'ara ji jukai. Nday'uy'ui ji no jitekovo.

Manamename'iuhũ ji nda'ukatui.

Manamename'iuhũ iroyxaġahivuhu ji ve. Ahã ji ve nhimbukuhava jipira.

²⁸ Koji'iva'ea tiruahũ ji ve nanongara hahyva'ea no. A'ea ji namombe'ui kiro.

Ojipeva'ea ti ji imombe'ui kiro pe me jipy'a. Nane'ymi ji aġataruhuramo Cristo'gareheve'ğa ndehe nhaporem – kiroki ģa pe ji Cristo'ga mombe'u ģa mbojikoguka ga rehe. Akwaha pota ji mara'ngu po ģa ojikheteavo kiro Cristo'ga rehe javo.

²⁹ Po ojipe'ga oko gwereuhu Cristo'ga nhi'ġa rupi opopoakare'ymamo, a'ero ji haykahetei gapopoakare'ymagwera. Ji ndajipopoakari a'ero. Po ojipe'ğa ga mbo'e ite'varuhua rehe tambotegwete ti ji ga javo, a'ero ji nhimboahivi ģa pe.

³⁰ Tanhimbohete ti ji ikaturo ġwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ğa onhimbohete pe mboho-ryva. A'ero kiro ti ji nhimbohetei no. E'i ģa ji ve:

“Nahanahã Paulo'ga rekoi. Nurã ore ikwahavi ga ndipopoakari javo,” ei ġa.

Kiroki omboukwaha jipopoakare'yma – a'ea rehe ti ji nhimbohetei kiro a'ero. ³¹ Nanhi'mbei ji javo pe me. Tupana'ga okwaha a'ea. Gaha nhande timbohete avuirama. Ga ko Jesus Cristo'ga ruvihavuhete'ga garuva'ga no nhandepojykaharete'ga ruva'ga.

³² Jiruvame cidade de Damasco pe governador'ga ji pyhyguka pota ikwehe novã. A'ero ga soldados'ga mondoi cidade rokairungava apoa pyri portões pyri ġa mo'ama pevo tonhimimyme ti Paulo'ga nhande hugwi javo. Garuvihavuhu'ga ko Aretas'ga. ³³ Cristo'gareheve'ga ki a'e te ji poko. Anhimbo'a ji pandyruhua pype. A'ero ipype ji rekorame ġa ji mondoi cidade rokairungava kwara rupi ji mbojyva yvyvo. Nahã ji nhimimi Damascoveve'ga nduvihava'ga hugwi jigwovo ga hugwi. Nahã jipopoakare'yma a'ero. Nanongara rehe ji nhimbohetei a'ero.

12

Paulova'ea omombe'u Cristo'ga rembiepiukara

¹ Koji'i ti ji tanhimbohete ikaturo ġwaramo pe me. A'ereki pepyteripeve'ga onhimbohete pe mbohoryva. Nomombyryvi reki ji nhimboheterame. Emo ji nhimbohetei jitehe. Kiro ji imombe'ui a'ero Cristo'ga rembiepiukara ji ve nhandepojykaharete'ga rembiepiukara. Ga ikwahavukari ji ve aherembikwahavipyre'yma no.

² Ga hepiukarirē ji ve catorze anos imbokwara'ari ji rehe kiro. Ojipeji Tupana'ga ji reroho yvagi pe kako hepiuka ji ve kako. Kiro ti ji imombe'ui jirerohohava. Avo yvya koty ji rekoi Cristo'gareheva'ero kako. Nanime Tupana'ga ji pyhygi ji rerogwovo jaytata'ia rehemo'i ji rerogwovo dois yvaga aherovai yvaga pype hete. Mara'ngu po jira'oa tuhē Tupana'ga herogwovo? A'ereki ji ndakwahavi. Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo yvagi pe? Ji ndakwahavi. Tupana'ga jate okwaha a'ea.

³⁻⁴ Ji reroho ga yvagi pe ahererekokatuhai pe. Mara'ngu po Tupana'ga jira'oa rerogwovo? Mara'ngu po ga jira'uva jate rerogwovo? Ji ndakwahavi, a'e ji. Tupana'ga jate okwaha a'ea. Yvagi pe ahererekokatuhai pe ga ji rerohoi. Pevo ji henduvi pevove'ga nhi'iḡame. Tegwete nhiremimombe'uhava. A'ereki Tupana'ga nomombe'uukari ji ve a'ea yvagipeve'ga nhi'iḡa.

⁵ Nanongara'ga po ji ga mbohetei hamo – kiroki Tupana'ga rembiroho'ga. Emo po ti ji nanhimbohetei jijihe nehē. Jipopoakare'yma rehe jate ti ji nhimbohetei nehē.

⁶ Po ti ji nhimboheteipotari Cristo'ga rembiepiukara rehe, a'ero po ti ikwahave'ỹva'ea ja rūi ji rekoi nehē a'itituhēva'ea mombe'gwovo ḡwaramo. Emo po ti ji namombe'ui ojipea pe me nhinhimboheteeyma. A'ereki ji a'e: Po ti ji a'ea mombe'ui pe me nehē, a'ero po ti pe nhimboheteranuhūi nehē Paulo'ga pe Cristo'ga gwepiuka hete javo. Pyry pe ikwahavi jireaporoḡita jate henduva nhiremimbo'ea Cristo'ga rehe.

Paulova'ea omombe'u nahã ji ndajipopoakari javo

⁷ He'yiva'ea Cristo'ga okwahavuka ji ve aherembikwahavipyre'yma ikwehe. Ikatu hete ji ve ji monhimomby'aheteavo ga ikwahavukarame ji ve. Aerẽ Tupana'ga ei ovyteri pe: “Mara'ngu po Paulo'ga onhimboheteranuhũavo jihi jate Tupana'ga ji arõ hete ikwahavuka ji ve javo?” ei Tupana'ga. “Na ti Satanás'gapyriva'ea anhağa ihoi ga pyri ojigwaraita ga rehe nehẽ tonhimboheteranuhũyme ti Paulo'ga javo,” ei Tupana'ga ovyteri pe.

Na tuhẽ ji ve a'ero. Nane'ymi juhua ja Satanás'gapyriva'ea anhağa jigwarai ji rehe ji mbopopoakare'yma. A'ero ji nanhimbohete potara'javi.

⁸ Três ko ji a'ea'jaa'ja nhandepojy kaharete'ga pe Cristo'ga pe tojipe'a ti Satanás'gapyriva'ea ji hugwi javo. ⁹ Emo Cristo'ga e'i ji ve: “Ndape'ai ti ji nde hugwi nehẽ. Ji amombyry nde ve jipi. A'ero nhiremimombyryva ihygi nde rehe ndepokohavamo. A'ereki ndepopoakare'ymame igwaigwavete jipopoakara nde pojykapavi nde pokoheteavo jipi,” ei Cristo'ga ji ve.

Nurã koji'i pyry ji ve kiro jipopoakare'yma Satanás'gapyriva'ea pe'ahava hohe. Epe'a ti ji hugwi, nda'ea'javi ji Cristo'ga pe a'ero. Jipopoakare'yma rehe ji roryheteramo a'ero nhinhimboheteavo hehe Cristo'ga popoakara tajipojyka ji rerekovo javo. ¹⁰ A'ero ji nhimohẽhetei jipopoakare'yma rehe jipopoakare'ymame Cristo'gareheva'ero ġwaramo. Cristo'ga arõ'e'ỹve'ġa ji mbotegwete

novĩa. Emo nhimbotegwetea rehe ji nhimohēhetei. Ite'varuhu ji ve novĩa. Emo ite'varuhuva'ea rehe ji nhimohēhetei. Ga ombuhu hahyva'ea ji ve novĩa. Emo hahyva'ea rehe ji nhimohēhetei. Tiruahũ ji ve novĩa. Emo tiruahũva'ea rehe ji nhimohēhetei. Nanongara rehe nhaporemo ji nhimohēhetei. A'ereki naname ji ve ji ndajipopoakari. Jipopoakare'yma nanani Cristo'ga ombuhumbuhu opopoakara ji ve a'ero.

Paulova'ea nhaġataruhu Corintopeva'ea rehe

¹¹ Ikwahave'ŷve'ga ja tuhē ko ji ko nhinhimboheteavo. Emo ji imbojari pe ndehe. A'ereki pe nanhimbohetei jipi Paulo'ga Cristo'ga moirũharamo tuhē jave'yma. Pehe po pe'e a'ea hamo ji repyga pepyteripeve'ġa pe hamo. Emo pe ndape'ei reki ji mbohete'e'yma.

Pepyteripeve'ġa e'i ji ve: “Paulo'ga ko okoteheva'ea.” A'ea ġa ei – kiroki ġa e'i tehe ojive huvihavuhuro ore rekoi Cristo'ga moirũharamo orokovo javo.

Po ji okoteheva'ea, a'ero po ġa okoteheva'ea no. A'ereki ji ġagwyre'iva'ea rũi tuhē.

¹² He'yiva'ea Tupana'ga japoukari ji ve ahemonhimomby'aheteva'ea hepiuka opopoakahetea pepyteri pe ikwehe. Nanongara ga japoukari ji ve ji poravykyrame ga pe Cristo'ga mombe'gwovo pe me jikweraje'yma. Japoukaro ġwaramo ga ikwahavukari pe me a'ero Paulo'ga ko nhimoirũharamo oko javo.

¹³ Nahã ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame pe me a'ero. Na jitehe ji rekoi ji Cristo'ga mombe'urame ojipe'ġa pe no. Ojo'jajo'ja ji rekokatui pe me ġa pe

no. Marã ji rekote'varuhui pe me jijekokaturame ġa pe naerũ?

Ji nda'ei pe me ikwehe: Pembuhumbuhu itambere'ia ji ve ji Cristo'ga mombe'uro ġwaramo. A'ea rõi ji ei pe me ikwehe. Nurã po pe ei ji ve naerũ: “Paulo'ga ite'varuhu ore ve ipyhyge'yma ore hugwi ipyhygame ojipe'ġa hugwi.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Po pe ei a'ea ji ve, a'ero ji nhimomby'ahetei heroviare'yma! Jipyry ji pe me imbuhurukare'yma pe hugwi ikwehe.

¹⁴ Dois ko ji hoi pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'japotari pe pyri. Nda'ei po ti ji pe me nehẽ: Pembuhu ti itambere'ia ji ve. A'ereki peitambere'ia ji ndapotari. Apota hete ji nhiarõhetea. Pe ko jira'yra'java'ea ji ve. Nurã ti jihi topogwereco katu. A'ereki tayri'ġa nduva'ġa omono'õ itambere'ia tipyhy ti mbatera nhandera'yra'ġa pe javo. Tayri'ġa nomono'oġi uva'ġa pe jipi. ¹⁵ Penduva'javamo ti ji roryheteramo imondopava nhinhikwava'eġa pe me nehẽ pe pokoga pe mbojikoheteavo Cristo'ga rehe nehẽ. Igwaigwavete ji pe arõheterame igwaigwavete po pe nanhiarõi naerũ?

¹⁶ Pe'ji po pe a'ero pejikovo nhinhi'ġa rupi: “Paulo'ga nde'i pembuhu ti itambere'ia ji ve jave'yma,” pe'e po pe.

Emo po pepyteripeve'ġa ei: “Heaporoġita te'varuhu Paulo'ga pe moandyandyita reki. A'ereki ga e'i: ‘Pembuhu itambere'ia toromondo ti ojipe'ġa pe,’ ei ga. Pe imondorame ga ipojykai ojive pe moandyandyita,” e po ġa o'mbero.

¹⁷ Ji nopomoandyandyjangavi. Ji ojipe'ġa mondorame pe pyri ġa nde'i pe me: “Pembuhu ti

itambere'ia ore ve.” A'ea rũi ģa ei herure'yma pe hugwi imbuhure'yma ji ve.

¹⁸ A'e hete ji Tito'ga pe ikwehe: Eho ti Corintopeve'ġa pyri. A'ero ga hoi pe pyri. Ga rupi ji amondo ojipe'ga no. Tito'ġa napemoandyandyi reki pembuhu ti ore ve jave'yma. Gareaporoġita ko jireaporoġita ja. Ojo'ja hete orep'y'a ojogwehe.

¹⁹ Marāi pe pejiyvyteri pe penhi'ġame nhirembikwatijara pe? Pe'e po pe: “Onhimombe'umbe'u Paulo'ga nahanahã ji ako katu pe moandyandyje'yma javo. Nahã ga ei nhande ve te'i katu ti ģa ji ve javo.” A'ea po pe ei ji ve naerũ? Na rũi reki ji rekoi. Tupana'ga ore renduva ore nhimombe'ukatui a'itituhẽva'ea mombe'gwovo katu Cristo'gareheva'ero. Oreremiarõhara ko pe, a'e ji pe me. Pe ndepyga ore imombe'upavi timbojiko hete ti Corintopeve'ġa Cristo'ga rehe javo. ²⁰ A'ereki ji nhi'aġataruhu nhandejogwerekoagwama rehe jihorame pe pyri.

Mara'ngu po ti nhande javo ojohupe: “Ndapyryvi ndereaporoġita ji ve”?

Mara'ngu po ti pe pejogwayva nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimyromo pejogwehe nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboahiva nehẽ? Mara'ngu po ti pe javo pejohupe: “Ore ko pehoheva'ero”? Mara'ngu po ti pe penhombotegweteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pe'mbero imombe'umoanhana nehẽ? Mara'ngu po ti pe penhimboheteavo nehẽ? Mara'ngu po ti pe pejikouhuavo penhimbotarimova'ea rupi nehẽ?

²¹ Mara'ngu po ti Tupana'ga ji mbopoyjayjare'yma'java ji horame pe ndepiaga nehẽ?

Nhi'aġataruhu ji pendekote'varuhua rehe. A'ereki pe peko te'varuhu penhimongyavo ikwehe. Pepyteripeve'ġa hambireko te'varuhu. Ga oko ġwembireko'ġarūive'ġa pavēi. Ga ndoakwahavihu ikwehe. Mara'ngu po pe pejipohia pejikote'varuhua hugwi pejeaporogita rerojijyita? Po pe pohire'ymame jugwi po ti ji rekoveveuhui jijehe'gwovo pe ndehe jipoyjayjare'yma nehē.

13

*Mominakotyva'ea Paulova'ea okwatija Corinto-
topeva'ea pe*

¹ Doi ji ahoaho pe pyri ikwehe. Kiro ji hoa'javi pe pyri nehē. Nhivahemame pe pyri ti ji henduvi ġandekote'varuhua mombe'ua. Xako po ti nhande Tupana'ga rembikwatijarukara rupi a'ero nehē – kiroki e'i nahā:

“Ojipejive'ga imbojarama ojipe'ga rehe,
tihenduvyme ti ga. A'ereki ga tehe omombe'u
garekote'varuhua.

Po ojipe'ġa imombe'ui garekote'varuhua no,
tihendu ti ġanhi'ġa a'ero ikwahava ġa ekatu-
rame.

Po doisve'ġa omombe'u,
tihendu ti a'ero.

Po trêsvē'ġa omombe'u,
tihendu ti a'ero.

Nahā ti nhande rekoi a'ero henduva
ġandekote'varuhua mombe'ua nehē,” e'i
ikwatijaripyra.

² Jihoa'javame pe pyri ji ei pepyteripeve'ġa pe ġa momoranduva ikwehe – kiroki ġa ndopohipotari okote'varuhua hugwi ikwehe. Avo jirekorame

kiro ji ea'javi ikwatija pepyteripeve'ğa pe jitehe. Akwatija ji ğa pe no – kiroki ğa kirẽ oko te'varuhu no. Kiro ji ei ğa pe nhaporemõ: Amondo tuhẽ po ti ji hahyva'ea pe me nhivahema'javame pe pyri nehẽ, a'e ji ğa pe. ³ A'ereki pe pe'e: “Mara'ngu po Cristo'ga Paulo'ga mongovo omoirũharamo ga monhi'iğa jipi? A'ereki Paulo'ga ndipopoakari. Paulo'ga ti tohepiuka Cristo'ga popoakara nhande ve a'ero.”

A'ea pe ei. Nurã nhivahema'javame javo pe me ti Cristo'ga imbuhuri tuhẽ opopoakara ji ve emondo ti hahyva'ea ğa pe javo. Ga pe ti tape'ei ga ndipopoakari jave'yma. Opopoakahetea ga gwepiuka pe me nhaporemõ.

⁴ Cristo'ga jukarame yva rehe ğa po e'i: “Ga ndipopoakari.” A'ea po ğa ei novã hako. Emo kiro ga okoji Tupana'ga popoakarimo. Ga ja ore ndoropopoakari kiro orojikoty'a Cristo'ga pavẽi. Nahã ore rekoi pe pyri imondove'ỹ hahyva'ea pe me ikwehe. Emo orovahema'javame pe pyri javo pe me po ti ore rekoi Tupana'ga popoakarimo nehẽ orojikoty'a Cristo'ga pavẽi avuiramave'ga pavẽi nehẽ.

⁵ Marã pendeaporoğita naerũ? Ndapejikogi pe Jesus Cristo'ga rehe naerũ? Pekwaha hete ti pejiyvyteri pe. Pe napembaragwahavi Cristo'ga jikoty'ara rehe penhipavẽi naerũ? Po Cristo'ga ndojikoty'ari pe pavẽi, a'ero po pe Cristo'gareheva'ea rũi hamo. ⁶ Pe ikwahavame pejikoga Cristo'ga rehe po ti pe ei Paulo'ğa ko Cristo'ga moirũhara'ğa tuhẽ javo nehẽ no. A'ea ji apota.

⁷ A'e ji Tupana'ga pe:

—Epoko ti Corintopeve'ġa tokote'varuhuyme ti ġa. A'ereki ji apota ġandekokatua, a'e ji Tupana'ga pe.

Ji nda'ei pendekokatua pe ojipe'ġa ti te'i katu ji ve javo. A'ereki ji apota tuhē pendekokatua. Emo pe ndekote'varuhua'jave'ymame po ti ore noromondoa'javi pe me hahyva'ea hepiukare'yma Tupana'ga popoakara pepyteri pe. Ji hepiukare'ymame po ti ojipe'ġa ei ore ve nehē: “Paulo'ġa ko Cristo'ga moirūhara'ġa rūi. A'ereki ġa ndohepiukari ore ve Tupana'ga popoakara,” e po ti ġa nehē. Na ġa etehei ore ve a'ero. A'ereki koji'i pyry hete ji ve pendekokatua. ⁸ A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea pe me.

Po pe ndekote'varuhui, a'ero ti ore toromondo hahyva'ea pe me toko ti ġa Tupana'ga nhi'iġa rehe a'itituhēva'ea rehe javo. Po ti pe ndekoi Tupana'ga nhi'iġa rehe, a'ero po ti ore pe pokogi nehē koji'i ti Corintopeve'ġa ndekokatui nehē javo. ⁹ A'ea ore oropota hete pendekokatua. A'ereki pe ndekokat-urame ore noromondoi hahyva'ea pe me. A'ereki ore noromondotehei hahyva'ea. A'ero po pe pe'e: “Paulo'ġa ndipopoakari,” pe'e po pe. Po ore nahā, a'ero oropopoakare'yma rehe ore roryroryvamo reki. A'ereki pe pepopoaka pejikokatuavo. Oro'e ore Tupana'ga pe a'ero:

—Igwaigwavete ti emongo katu Corintopeve'ġa jipi ġa mbojogwerekokatuavo, oro'e ore ga pe.

¹⁰ Oropota tuhē ore pendekokatua. Nurā avo jirekorame ji ikwatijari imondovo nhinhi'ġa pe me pe moġitavo jihoa koty pe pyri. A'ereki ji a'e jiyvyteri pe: Po ti ji ikwatijana'ēi imon-dovouka ġa pe, a'ero po ti Corintopeve'ġa pohiri

okote'varuhua hugwi nehē. A'ero nhivahemame ġa pyri po ti ji nanhi'iġahyi ġa pe nehē imondove'ỹ hahyva'ea ġa pe nehē. Jesus Cristo'ga nhandepojoykaharete'ga e'i ore ve: “Pepoko ti jireheve'ġa mbojikoheteavo ji rehe nhinhi'iġa kwahavuka ġa pe,” ei Jesus Cristo'ga ore ve. Ga nde'i ore ve: “Penhi'iġahy ti ġa pe ġa mbopoyjayjare'yma.” A'ea rūi ga ei.

¹¹ Kiro ji ikwatijapavi pe me nhiirūa pe. Pejoryjory ti Cristo'ga rehe. Penhimbovyvy ti. Pehendu katu ti oreremimoġita inoġatuavo pepy'a. Pembojo'ja ti pejeaporogita. Peko katu ti pejohupe. Nane'ymi ti tapeko nahā. A'ero po ti Tupana'ga oko pe pyri nehē. Gaha nhande arō hete nhandepy'a noġatuavo nhande mbojogwerekokatuavo.

¹² Penho'anhuvā ti penhoiruamo Cristo'gareheva'ero.

¹³ Avove'ġa – kiroki ġa Tupana'ga remimo'ēhara'ġa – ġa nhaporemō omondouka onhi'iġa pe me.

¹⁴ Kiro ji ei:
Nhandepojoykaharete'ga Jesus Cristo'ga tomombyry ti pe me.
Tupana'ga ti tokwahavuka pe me ġwemiarōhetea.
Tojikoty'a Tupana'ga ra'uva pe pavēi.

Tupana'ga nhi'iga
New Testament in Tenharim (BR:pah:Tenharim)

copyright © 1996 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tenharim

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Tenharim [pah], Brazil

Copyright Information

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Tenharim

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

3eb8a851-f633-5209-8712-862a9511e134